Жыве Беларусь!

Народная Газета

Орган Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь

№93 (858) 26 мая 1994 г. Чацвер. Выдаецца з кастрычніка 1990 года на беларускай і рускай мовах. Тыраж 619505 экз. Кошт у розніцу — 100 руб.

ФАКС

Вкратце

Первый заместитель министра финансов России Андрей Вавилов сообщил вчера журналистам, что в дополнение к уже подписанному президентом пакету нормативных актов по ускорению экономической реформы в правительстве готовится проект указа о порядке продажи предприятий-банкротов.

А.Вавилов уточнил, что убыточные фирмы будут реализовываться всем желающим, включая иностранных инвесторов.

❑

Министр обороны России Павел Грачев убежден, что Черноморский флот "способен отразить любую провокацию по отношению к себе".

Он отметил, что Черноморский флот подчинен президентам России и Украины, "поэтому всякие односторонние действия в отношении флота являются незаконными".

❑

Спикер парламента Крыма Сергей Цеков заявил, что Крым устроил бы договор с Украиной, составленный по модели договора Россия—Татарстан о разграничении полномочий.

Выступая во вторник вечером на пресс-конференции в Киеве, он призвал принять "единый законодательный акт, которым бы снимались все противоречия" между Украиной и Крымом.

❑

Миротворческие силы СНГ, преимущественно российские, должны быть введены в зону абхазского конфликта до 10 июня, в крайнем случае до 15-го.

Об этом стало известно из источников, близких к одной из делегаций, ведущей переговоры в Москве по согласованию механизма размещения миротворческих сил.

❑

Жизненно необходимым назвал Руслан Хасбулатов возвращение Чечни "в полной мере" в состав Российской Федерации.

Это мнение бывший спикер Верховного Совета России высказал в статье, опубликованной в "Независимой газете".

❑

Двое грузинских полицейских убиты бандитами в ночь на 25 мая в Озургетском районе на западе Грузии.

По данным пресс-центра, за последние полгода только в этом районе Грузии от рук бандитов погибли 12 полицейских.

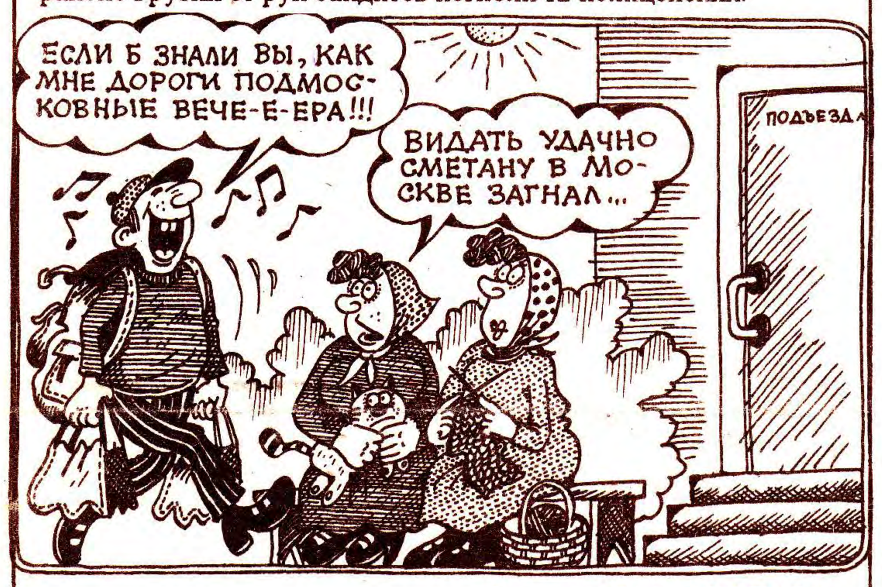

Рисунок Олега ПОПОВА.

В КГБ такого компромата нет

На обращение агентства БелаПАН в Комитет государственной безопасности Беларуси по поводу заявления депутата А.Лукашенко о якобы имеющейся в КГБ видеозаписи, компрометирующей Председателя Верховного Совета Мечеслава Гриба и правительственного секретаря Геннадия Данилова, из пресс-службы КГБ поступил ответ следующего содержания:

"Уполномочены заявить, что Комитет госбезопасности материалами такого рода не располагает. Подобные заявления расцениваем как политический шантаж и попытки втягивания КГБ в предвыборную политическую борьбу, не делающие чести кандидату на президентский пост".

Юрий АЛЕКСЕЕВ.

Дежурная часть

Неожиданный финал имело для двух туристок из Барнаула предложение соседа по купе поезда Москва—Прага скоротать время за чаем.

"Галантный кавалер" подсыпал незадачливым пассажиркам в стаканы сильнодействующее снотворное. Придя в себя спустя шесть часов уже в Барановичах, женщины обнаружили пропажу почти трех тысяч долларов США и 700 тысяч российских рублей.

❑

Неизвестные преступники проникли в здание Главного управления Национального банка Беларуси по городу Минску и Минской области, где из неохраняемых кабинетов председателя правления и отдела кадров акционерно-коммерческого "Белагропромбанка" похитили два компьютера, видеомагнитофон, копировальный аппарат, телефон на общую сумму почти 33 миллиона рублей.

Игналинскую взорвали? Слухами

Вчера Минск был взбудоражен слухами о будто бы имевшем месте взрыве на Игналинской АЭС. Многие родители даже запретили детям выходить на улицу.

К счастью, слухи не подтвердились. Как пояснил редакции заведующий сектором по чрезвычайным ситуациям управления делами Совета Министров Беларуси Юрий Сиваков, очевидно, это реакция на недельной давности плановые учения гражданской обороны в Мядельском районе по развертыванию сети лабораторного контроля на случай возникновения аварии на Игналинской АЭС. Вчера Главгидромет республики официально сообщил, что на станции никаких ЧП не происходило.

Юрий НОЯРОВИЧ.

Кто сказал, что нет у нас "быстрых разумом Невтонов"?

В Минске прошла первая международная конференция "Квантовые системы: новые тенденции и методы", проводимая Институтом физики АН Беларуси и Белгосуниверситетом.

Участники заслушали и обсудили около ста научных докладов, треть из которых была представлена учеными ведущих научных центров США, Великобритании, Германии, Франции, Бельгии, Италии, Японии и других стран. Среди докладчиков такие известные ученые, как член Королевского общества Великобритании М.Берри, профессора А.Барут и М.Пешкин (США), де Альфаро (Италия).

Факт проведения конференции мирового уровня в Минске свидетельствует о международном признании достижений белорусской школы теоретической физики, возглавляемой академиком Ф.И.Федоровым.

Лев ТОМИЛЬЧИК.

Спорт-экспресс

В товарищеском матче, который проходил в Минске, олимпийская сборная Беларуси по футболу победила "олимпийцев" Украины — 2:0.

❑

Завершился чемпионат Европы по дзюдо, который проходил в Польше. Увы, белорусских спортсменов среди призеров чемпионата нет.

Выпуск подготовлен по сообщениям корреспондентов "Народной газеты", агентств ИТАР—ТАСС, Белинформ, Интерфакс, БелаПАН

Апошні званок

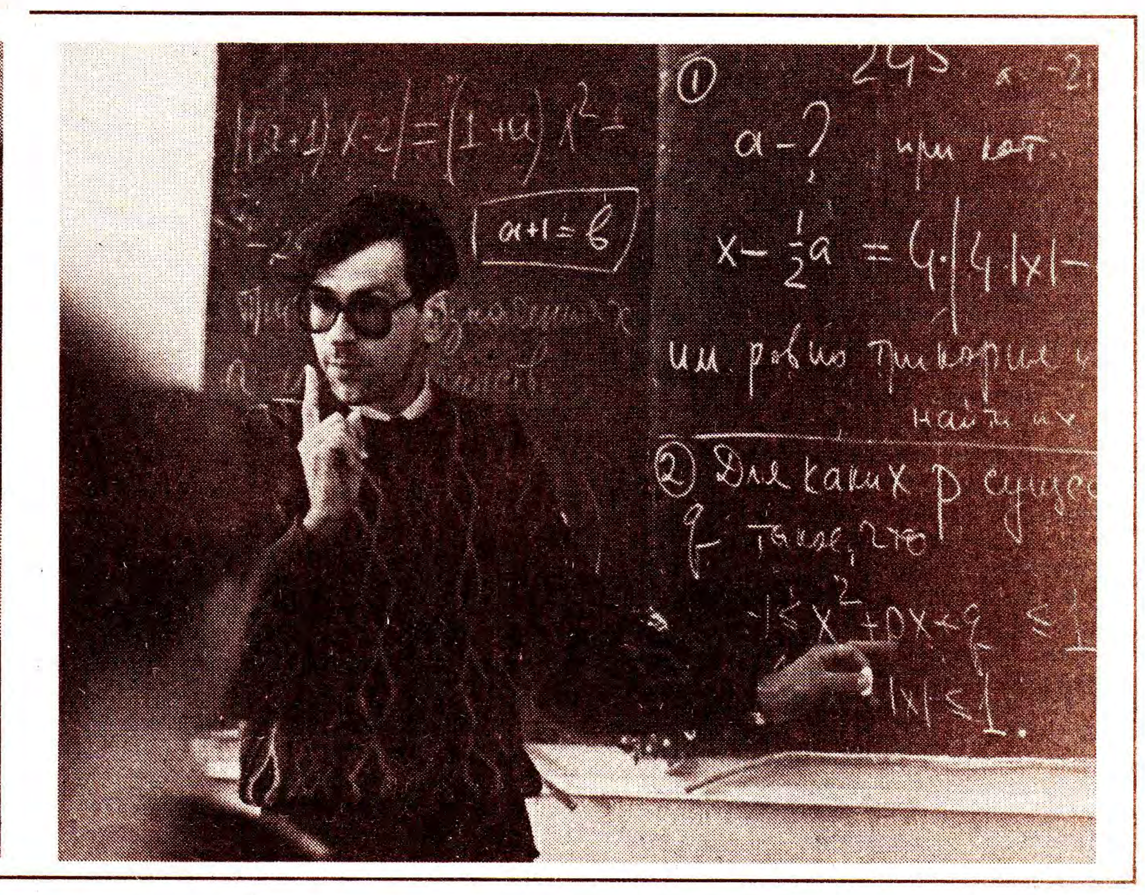
У ціхіх садах ліцэя...

У ліцэі пры Беларускім дзяржаўным універсітэце, як і ў тысячах школ рэспублікі, прагучаў апошні званок. Ужо чацвёрты год гэтая навучальная ўстанова праводзіць у дарослае жыццё сваіх выхаванцаў. Сёлета ў ліцэі каля 200 выпускнікоў.

А ўжо з 17 чэрвеня пачынаюцца ўступныя экзамены ў ліцэй. Старыя, утульныя калідоры запоўняцца маладымі звонкімі галасамі.

❑ **Выпускнікі ўдзячны ліцэю.**

❑ **Выкладчык прыкладной матэматыкі Барыс Валянцінавіч ЗАДВОРНЫ.**

Фота Марыі ЖЫЛІНСКАЙ.

З афіцыйных крыніц

Дзеці дапамагаюць дзецям

Шчодрасць і дабрыню сваіх сэрцаў, дзіцячыя лякарствы і прыгожыя цацкі пяты год перадаюць хворым дзецям, якія пацярпелі ў выніку аварыі на Чарнобыльскай АЭС, студэнты і выкладчыкі сярэдняй школы Рампапа з прыгарада Нью-Йорка. Медыкаменты, абсталяванне і дзіцячае харчаванне на суму каля 6 мільёнаў долараў атрымалі іх беларускія равеснікі за гэты час. Так былі і цяпер. Юных амерыканцаў і іх настаўнікаў, якія прыбылі ў Мінск, 24 мая прыняў Старшыня Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь Мячаслаў Грыб.

- Мы рады бачыць вас на беларускай зямлі, — сказаў, адкрываючы сустрэчу, спікер парламента. — Для рэспублікі, якая засталася, па сутнасці, сам-насам са сваімі бедамі пасля страшэннай чарнобыльскай трагедыі, ваша дапамога і падтрымка — асабліва каштоўныя.

Сустрэча, якая пачалася з гутаркі спікера парламента з выкладчыкамі, прадоўжылася ў вестыбюлі Вярхоўнага Савета, дзе Мячаслава Грыба чакалі амерыканскія студэнты. Спецыяльна для гэтага выпадку яны падрыхтавалі падарунак Мячаславу Іванавічу — прыгожую белую футболку з адлюстраваннем нашай планеты, абвязанай пунсовай стужкай. У цэнтры эмблемы - сцягі ЗША і Беларусі і лозунг "Мы зменім свет".

Наталля НЕВІДОМАЯ.

Цэнтрам урачыстасцей будзе Мінск

Пад старшынствам першага намесніка Старшыні Вярхоўнага Савета В.Кузняцова адбылося чарговае пасяджэнне рэспубліканскай камісіі па падрыхтоўцы да святкавання 50-годдзя вызвалення Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў.

Адзначалася, што падрыхтоўка да урачыстасцей праходзіць арганізавана. Юбілейныя мерапрыемствы пройдуць 2—3 ліпеня ва ўсіх гарадах Беларусі. Своеасаблівым цэнтрам урачыстасцей стане Мінск. Сюды прыедуць дэлегацыі з многіх краін блізкага і далёкага замежжа, ветэраны Вялікай Айчыннай вайны, удзельнікі вызвалення Беларусі. Адбудзецца ўскладанне вянкоў і кветак да манументаў на плошчы Перамогі, "Мінск - горад-герой", на Кургане славы, мемарыяльным комплексе "Хатынь", і іншых памятных месцах.

У Палацы мастацтва адкрыецца мастацкая выстаўка, прысвечаная 50-годдзю вызвалення Беларусі. Завершыцца абнаўленне экспазіцыі ў Дзяржаўным музеі гісторыі Вялікай Айчыннай вайны. Дзесяткі творчых калектываў падрыхтавалі ўжо да юбілейных урачыстасцей новыя музычныя праграмы.

Хоць мы і не японцы...

У Японіі і Беларусі, якія падзяляюць шматкіламетровыя прасторы, аказваецца, ёсць агульнае. Гэта - адсутнасць дастатковых прыродных рэсурсаў. Але названы недахоп з лішкам кампенсуецца іншай агульнай рысай - працавітасцю абодвух народаў.

На гэтую акалічнасць звярнуў асаблівую ўвагу Надзвычайны і Паўнамоцны Пасол Японіі ў Рэспубліцы Беларусь Кодзі Ватанабэ, які даў прыём з выпадку ўручэння ім верыцельных грамат.

Першы намеснік Старшыні Вярхоўнага Савета Вячаслаў Кузняцоў, які выступіў з прамовай у адказ, падзякаваў прадстаўнікам Краіны Узыходзячага Сонца за тую дапамогу, што яна пастаянна аказвае Беларусі ў справе ліквідацыі вынікаў чарнобыльскай катастрофы. Ён выказаў надзею, што адносіны паміж дзвюма дзяржавамі будуць умацоўвацца і развівацца.

Белінфарм.

І на нашай вуліцы свята

Беларусы, як і ўсе славяне, памятаюць Кірылу і Мяфодзія

На Беларусі прайшло святкаванне Дня славянскага пісьменства — свята, якое ў Балгарыі адзначаецца як нацыянальнае і культуры.

У мінскім Доме літаратара ў сувязі з гэтым адбылася сустрэча прадстаўнікоў Саюза пісьменнікаў рэспублікі з калегамі па пяру з Балгарыі. Таксама супрацоўнікі пасольства гэтай краіны наведалі 198-ю сталічную школу, дзе вывучаюць балгарскую мову. Пасол Балгарыі ў Беларусі Марка Ганчаў правёў святочны прыём, у якім прынялі ўдзел беларускія кіраўнікі, вядомыя дзеячы навукі і культуры.

З'езды

Цішэй! Кааперацыя думае...

У "страі" беларускай спажывецкай кааперацыі зараз больш за два мільёны пайшчыкаў. Салідная "армія", ад якой у многім залежыць сённяшні і будучы дзень рэспублікі.

Добра ўсведамляюць гэта і кіраўнікі Беларусі. Таму і Старшыня Вярхоўнага Савета М.Грыб, і прэм'ер-міністр В.Кебіч не абмінулі сваёй увагай XIII з'езд спажывецкай кааперацыі, які пачаўся ўчора ў Мінску. Без праблем у нашы часы ніводная арганізацыя не жыве, таму і на форуме кааператараў размова з самага ранку пачалася дзелавая і заклапочаная.

Старшыня Белкаапсаюза Р.Грышчанкоў зрабіў справаздачны даклад, у якім дадзены аналіз дасягнутага і погляд на перспектывы.

Адным словам, пагаварыць і паспрачацца ёсць аб чым. А ці будуць з усяго гэтага рэальныя вынікі — у найбольшай меры залежыць ад саміх кааператараў. Пажадаем ім поспеху.

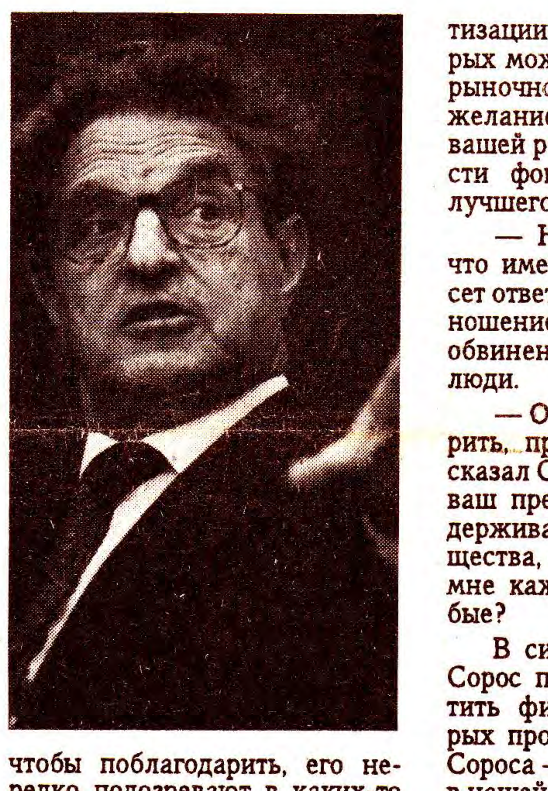
Павел МОТАЛЬСКІ.

Мы и мир

Джордж Сорос хотел поговорить, Вячеслав Кебич отказался

Владимир САМОЙЛОВ

Вот и весь, на первый взгляд, незначительный инцидент, который произошел позавчера между двумя известными людьми. Интересно, что сначала Председатель Совета Министров вроде бы согласился принять известного миллиардера и мецената, но, видимо, после нескольких размышлений передумал.

Конечно, у каждого есть право выбирать собеседников по вкусу. Но дело в том, что Сорос, которого сегодня, думается, уже не нужно представлять, прилетел из Америки не просто с целью перекинуться с нашим премьером несколькими словами, а хотел предложить программу сотрудничества. И был, мягко говоря, разочарован.

Разочарован не только прохладным отношением некоторых официальных лиц, но и той ситуацией, которая сложилась в нашем обществе. Она развивается, как корректно сказал Сорос на состоявшейся пресс-конференции, в несколько неправильном направлении. "Я не вижу никаких признаков экономических реформ, — заявил он. — Когда я был у вас полтора года назад, у меня сложилось впечатление, что ситуация у вас лучше, чем в России, сейчас вы это преимущество потеряли".

Печально слышать такое из уст человека, который не просто разбирается в экономике, но и на деле доказал, что его экономические идеи достаточно продуктивны. Иначе он не смог бы заработать в короткое время миллиарды долларов, не смог бы создать инвестиционный механизм, который признан во всем мире едва ли не самым эффективным.

Зарабатывая огромные деньги, Сорос тратит немалые суммы на благотворительность и развитие науки и образования в разных странах, в том числе и в Беларуси, о чем мы уже писали. К сожалению, вместо того, чтобы поблагодарить, его нередко подозревают в каких-то тайных намерениях, например в том, что он вмешивается в политическую борьбу и едва ли не хочет подорвать устои.

"Я бы и сам с подозрением относился к такому человеку, — не без иронии заметил Джордж, — который без видимой заинтересованности тратит сотни миллионов. Но тем не менее моя цель только одна: способствовать созданию открытого общества".

—Обычно иностранцы, которые к нам приезжают, говорят, что нужно не дарить голодному рыбу, а научить ее ловить. Вы, знаменитый экономист и преуспевающий бизнесмен, знающий тайны товара и денег, занимаетесь благотворительностью. Но, может быть, лучше бы вы научили нас, как работать и зарабатывать? — спросил я миллиардера, когда уже после пресс-конференции он уделил корреспонденту "Народной газеты" немного времени в автомобиле по дороге в гостиницу.

— Для этого мы и создали во многих городах, в том числе и в Минске, институты приватизации и менеджмента, в которых можно научиться основам рыночной экономики. Было бы желание. Однако отношение в вашей республике к деятельности фонда оставляет желать лучшего.

— Но почему вы думаете, что именно правительство несет ответственность за такое отношение к фонду Сороса? Ведь обвинения выдвигают другие люди.

— Об этом я и хотел поговорить, прояснить ситуацию, — сказал Сорос. — Но, возможно, ваш премьер-министр не поддерживает идеи открытого общества, основы которого у вас, мне кажется, пока очень слабые?

В силу этих обстоятельств Сорос принял решение сократить финансирование некоторых программ, которые "Фонд Сороса — Беларусь" развернул в нашей республике.

— Мне кажется, что ваш поступок несколько нелогичен, господин Сорос. Если машина забуксовала на плохой дороге, то нужно, как говорят водители, "газануть" или хотя бы подтолкнуть. Вы же, наоборот, снижаете активность.

— Может быть, вы и правы, — ответил Сорос. — Если я увижу, что тут, несмотря на противодействие, растет активность в создании открытого общества, то мы все поправим.

Хочется надеяться, что так оно и будет. Что мы создадим открытое общество, которое, как подчеркнул Сорос, не нужно путать с капитализмом. Но основной его экономической чертой являются прежде всего нормальные рыночные отношения. А чертой социальной — отсутствие у кого-либо монопольного права на истину в последней инстанции.

И сам Сорос не претендует на знание такой истины. Ее нужно искать вместе. И с помощью диалога также.

Фото Юрия ИВАНОВА.

Пульс прэзідэнцкай кампаніі

Прамыванне мазгоў пачалося!

Сяргей ПЛЫТКЕВІЧ,
палітычны аглядальнік "Народнай газеты"

Нашы чытачы, магчыма, памятаюць матэрыялы "Ангажыраваная сацыялогія" і "Ангажыраваная сацыялогія-2", у якіх мы расказвалі аб дзейнасці доктара сацыялагічных навук Ігара Катлярова. Зараз мы вымушаны звярнуцца да сацыялагічнай тэмы яшчэ раз, бо бачым, што сацыёлагі пэўнага кшталту актыўна ўключыліся ў палітычную барацьбу і, карыстаючыся сваімі спецыфічнымі сродкамі, спрабуюць уздзейнічаць на грамадскую думку.

І па-ранейшаму самым актыўным сярод такіх вучоных, якія выкарыстоўваюць цэлую навуку на карысць пэўных сіл, застаецца Ігар Катляроў. Нядаўна ў многіх рэспубліканскіх газетах ён у чарговы раз надрукаваў вынікі сваіх даследаванняў і іх тлумачэнні. Калі верыць гэтым даследаванням, дык атрымліваецца, што самым папулярным прэтэндэнтам на пасаду прэзідэнта Беларусі з'яўляецца прэм'ер-міністр Вячаслаў Кебіч (18,3%). Прычым, паводле слоў Катлярова, яго рэйтынг "імкліва расце", чаго не скажаш пра ўсіх астатніх палітыкаў. За Кебічам ідзе Аляксандр Лукашэнка (17,1%), аднак "яго рэйтынг істотна знізіўся" ў параўнанні з папярэднімі даследаваннямі. На трэцім месцы — сакратар ЦК ПКБ Васіль Новікаў (6,7%), затым ідзе Станіслаў Шушкевіч (5,1%). Пры гэтым Катляроў падкрэслівае, што рэйтынг былога спікера імкліва падае. На пятым месцы ў катляроўскім даследаванні — лідэр БНФ Зянон Пазьняк (4,6%), а лідэр Партыі народнай згоды Генадзь Карпенка набраў толькі каля 2% галасоў. Асноўнай прычынай правалу Г.Карпенкі, на думку Ігара Катлярова, "з'яўляецца тое, што ў час лютаўскай палітычнай стачкі ён, падтрымаўшы БНФ, адмовіўся ад свайго электарату, які лічыў, што пры дапамозе народнай згоды, без катаклізмаў і ўзрушэнняў можна вырашыць нашы праблемы".

Здавалася б, звычайнае даследаванне і звычайны каментарый. Аднак мы ў чарговы раз пераконваемся, што доктар сацыялагічных навук Ігар Катляроў у чарговы раз не змог абысціся без падтасовак. Не будзем аспрэчваць атрыманыя лічбы — гэта справа прафесіяналаў-сацыёлагаў, мы толькі звяртаем увагу чытачоў на некаторыя моманты гэтага даследавання. У першую чаргу гэта датычыцца рэйтынгу Генадзя Карпенкі. Словы Ігара Катлярова наконт Генадзя Дзмітрыевіча мы ўжо працытавалі. Аднак самае цікавае ў тым, што сацыёлагі Катлярова, прапануючы сваім рэспандэнтам вызначыць найбольш папулярнага палітыка, Генадзя Карпенку наогул у спіс не ўключылі. У спісе было толькі пяць прозвішчаў: Кебіч, Новікаў, Лукашэнка, Шушкевіч і Пазьняк. Уявіце сабе стан грамадзяніна, якому даюць ліст з пяццю прозвішчамі і просяць вызначыць найбольш уплывовых сярод іх. Зразумела, што чалавек адразу ж пачынае ацэньваць гэтыя кандыдатуры і толькі потым успамінае, што на Беларусі ёсць і іншыя палітыкі. Дык вось аж цэлыя два працэнты грамадзян самі (!) дапісалі ў спіс Генадзя Карпенку. Значыць, гэта паражэнне ці перамога? Якім быў бы яго рэйтынг, калі б прозвішча было адразу запісана? Пра гэта доктар сацыялагічных навук Ігар Катляроў сарамліва не гаворыць нічога. Чаму? Ды гэта вельмі зразумела — Карпенка, як, дарэчы, і Лукашэнка, прэтэндуе на частку электарату паважанага Вячаслава Францавіча, таму і трэба было нейкім чынам зрабіць падножку мэру Маладзечна. Бо папулярнасць Лукашэнкі ў простым народзе большая, і не запісаць яго ў спіс вядомых палітыкаў сацыёлагі Катлярова не адважыліся. Акрамя таго, Ігар Катляроў не паведаміў чытачам, хто менавіта выдзеліў грошы на гэтыя даследаванні. А ў народзе нездарма кажуць: хто плаціць, той і заказвае музыку. На мой погляд, перад паведамленнем вынікаў усіх, я падкрэсліваю, усіх сацыялагічных даследаванняў людзям трэба гаварыць, за чые грошы гэта рабілася. Я думаю, тады б разбежка паміж вынікамі розных даследаванняў не была б такой істотнай.

Аднак акрамя абнародавання канкрэтных лічбаў сацыёлагі іх яшчэ і каменціруюць. Вось, напрыклад, чаму, на думку Ігара Катлярова, дабіўся поспеху камуніст Васіль Новікаў: маўляў, людзей прыцягвае лозунг В.Новікава "Вярнуць народу ўсё, што ў яго забралі". Людцы ж вы мае, да якога цынізму трэба камуністам дайсці, каб акцэнтаваць увагу менавіта на гэтым лозунгу! Камуністы знішчылі мільёны грамадзян сваёй краіны, абрабавалі дзесяткі мільёнаў, саслалі ў Сібір і на Поўнач невядома колькі, а зараз заяўляюць аб неабходнасці вяртання нарабаванага. Абсурд! Прайшлі дзесяткі гадоў пасля раскулачванняў, пасля страшэнных забойстваў, а многім нашчадкам загінуўшых не вернута нічога! Прыклады? Толькі ў апошнія дні на мой пісьмовы столляглі два судовыя адказы на заявы дзяцей пацярпеўшых аб вяртанні разрабаванай камуністамі маёмасці. Так, позняй восенню 1935 года быў знішчаны хутар Лужок у Смалявіцкім раёне. Гаспадар арыштаваны, а потым расстраляны, шасцёра дзяцей і цяжарная маці выкінуты на вуліцу. Да гэтага дня нашчадкам не вернута нічога! І такіх прыкладаў можна прыводзіць тысячы і тысячы. Дык хто, паважаны камуністычны сацыёлаг Ігар Катляроў, павінен вярнуць народу ўсё, што ў яго забралі?

Мне здаецца, што тых нешматлікіх фактаў, якія я прывёў, дастаткова, каб ацаніць усё згаданае вышэй сацыялагічнае даследаванне. Дарэчы, многія людзі ўжо даўно разабраліся, на які млын лье сваю ваду сацыёлаг Ігар Катляроў, і толькі пасмейваюцца, чытаючы ягоныя артыкулы.

Аб тым, што хвалюе

Чаму ў Беларусі не запанавала Беларусь

Ніл ГІЛЕВІЧ,
старшыня Камісіі Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь па адукацыі, культуры і захаванню гістарычнай спадчыны

(Заканчэнне. Пачатак у № 92)

Вельмі няпростым застаецца пытанне аб дзяржаўнай мове ў сродках масавай інфармацыі. Выданне масавых газет і часопісаў на беларускай мове на сённяшнім этапе дзяржаўнага станаўлення Беларусі набывае асаблівае значэнне. Але без падтрымкі з боку дзяржавы існаваць яны практычна не могуць, нават і рэкламныя публікацыі іх не ўратуюць. У 1993 годзе на фінансаванне беларускіх перыядычных выданняў урад выдзеліў 400 млн. рублёў. У бягучым годзе гэтая падтрымка працягваецца.

На 1 красавіка 1994 г. у рэспубліцы зарэгістравана 659 перыядычных выданняў, з іх — толькі 147 на беларускай мове, г.зн. менш 1/4 часткі. Ёсць над чым задумацца! Дзе ў свеце вы знойдзеце краіну, каб на дзяржаўнай мове выдавалася толькі 1/4 частка газет і часопісаў. Праўда, у даведцы Савета Міністраў пазначана, што 128 выданняў выпускаюцца на беларускай і рускай мовах, а 137 — на рускай і беларускай, але на паверку ўсё гэта не больш, чым хітры палітычны ход, у сапраўднасці ж — з гэтых 265 нібыта двухмоўных выданняў толькі некалькі з'яўляюцца такімі, астатнія ж фактычна рускамоўныя, паколькі на іх старонках матэрыялы на беларускай мове з'яўляюцца рады ў гады. Найбольш яскравы прыклад — урадавая газета "Рэспубліка", якая, нібыта на здзек, друкуе вялікімі літарамі сваё імя на беларускай, а ўсё астатняе па-беларуску ні радка, ні слова.

У сярэдзіне 20-х гадоў у Беларусі выходзілі 234 газеты, з іх 194 — на беларускай, гэта — 83%. Выходзіла ўсяго 30 часопісаў, але 27 з 30 — на беларускай мове, гэта — 90%. І не было праблемы. Пісьменных людзей, чытачы былі непараўнальна менш падрыхтаваны ў беларускай мове, чым сёння, аднак жа выпісвалі беларускія газеты і часопісы, чыталі да яшчэ і ганарыліся гэтым.

Засмучае ўпартае нежаданне некаторых газет і часопісаў вярнуцца на мову сваёй зямлі, на мову, якая калісьці дала ім жыццё, як, напрыклад, галоўнай вясковай газеце "Белорусская нива" (пасля вайны яна была "Сялянскай праўдай" і выходзіла па-беларуску). Яшчэ больш засмучае адкат некаторых ад даўно заваяванага — свайго роду здрада нацыянальным інтарэсам у нашы гістарычныя лёсавызначальныя дні, калі так патрэбна, каб як мага шырэй і гучней гучала роднае слова.

У пастанове прэзідыума Магілёўскага абласнога Савета народных дэпутатаў ад 5 мая 1991 г. "Аб мерах па захаванню і развіццю нацыянальнай культуры і мовы" запісана: "Рэдакцыям "Магілёўскай праўды", "Магілёўскія ведамасці", абласному радыё і тэлебачанню ў сваіх матэрыялах прапагандаваць беларускую мову..." І як жа ідзе прапаганда? У нашу камісію прыслалі нумары "Магілёўскай праўды", у якіх, апрача загалоўка, ніводнага слова па-беларуску! А гэта ж газета ўжо 70 гадоў выходзіла на беларускай мове. Вось вам і прапаганда, вось і змаганне за выкананне Закона аб мовах, за духоўнае адраджэнне нацыі!..

Думаю, было памылкай рашэнне Вярхоўнага Савета зрабіць сваё выданне — "Народную газету" — беларуска-рускім, змешаным. Выбачайце, але газета Вярхоўнага Савета павінна паказваць прыклад павагі да дзяржаўнай мовы рэспублікі, да Закона аб мовах. Як, дарэчы, і сам Вярхоўны Савет і яго Прэзідыум, і Савет Міністраў рэспублікі і амаль што ўсе яго аддзелы (пэўным выняткам сучаснага пакуль што не будзе).

Не задавальняе патрыётаў роднага слова беларускае тэлебачанне і радыё — аб гэтым сведчаць іх лісты ў Вярхоўны Савет і допісы ў газетах. Не задавальняюць і колькасныя паказчыкі, і вельмі шмат прэтэнзій да якаснага ўзроўню мовы радыё і тэлебачання. Уражанне такое, што, нягледзячы на спецыяльную пастанову Прэзідыума Вярхоўнага Савета, аб якой гаварылася вышэй, у сістэме Дзяржтэлерадыё пакуль што не ўдаецца належным чынам арганізаваць клопат і аб пашырэнні беларускага слова ў эфіры і аб яго якасці. Вельмі шмат у мове перадач непісьменнасці, засмечанасці, калечання нашай прыгожай мілагучнай мовы. Як бы за гэтым няма ніякага кантролю і ніхто пра гэта не рупіцца. А між тым слова ў эфіры, як і ў друку, як і ў тэатры, павінна быць школай моўнай культуры для грамадзян.

Вельмі добра, вядома, што з пачатку 1992 г. поўнасцю на беларускую мову перайшла першая праграма Беларускага радыё. Плён гэтага здзяйснення велізарны, хоць вокам яго і не ўбачыш, ён працуе на ідэю штодзённа і несумненна, як тая кропля па кроплі, што прабівае камень.

На канец 1993 г. праграмамі Беларускага тэлебачання ахоплена 98% тэрыторыі Беларусі. 98, але не сто. 2% тэрыторыі, а г.зн. дзесяткі населеных пунктаў, і да гэтага часу не ахоплены, тысячы людзей не могуць слухаць роднае слова па тэлебачанні.

На беларускай мове вядуцца пераважна праграмы па нацыянальнай тэматыцы, г.зн. праграмы, якія глядзяць перш за ўсё прыхільнікі роднага слова, якія гэта слова і так ведаюць, а трэба якраз наадварот — каб іншыя праграмы ўсё больш пераходзілі на беларускую мову, каб як мага больш людзей самых розных прафесій далучаліся да беларускага слова.

Пэўныя зрухі, але не больш, ёсць у працы Белінфарма, а гэта дзяржаўная ўстанова абавязана працаваць і забяспечваць належныя структуры і ўстановы матэрыяламі на дзяржаўнай мове.

З увагі на асаблівае значэнне і ролю мовы ў навучанні і выхаванні дзяцей і моладзі хачу бы трохі спыніцца на тым, як выконваецца Закон аб мовах у сістэме адукацыі.

Радуюць добрыя перамены ў адраджэнні нацыянальнай беларускай школы ўсіх ступеняў, пачынаючы з дзіцячага сада і да інстытутаў і універсітэтаў. Працэс гэты — больш ці менш паспяхова — ідзе па ўсёй Беларусі. Сотні школ у гарадах і пасёлках пачынаюць пераводзіць працэс навучання на дзяржаўную мову шляхам камплектавання беларускамоўных класаў з ліку вучняў-першагодкаў. Асабліва важна, што гэтым працэсам ахоплена ў вялікай меры дашкольнае выхаванне. Чым раней далучыцца дзіця да беларускай, г.зн. дзяржаўнай, мовы, тым лепш для яго і для яго дзяржавы.

На жаль, не маю магчымасці шырока апераваць лічбамі, працэнтамі, іх вельмі багата, абмяжуюся двума-тубра прыкладамі. Скажам, на Магілёўшчыне, якая ўвогуле не ідзе ў працэсе беларусізацыі папераддзе, у 1992/93 навучальным годзе "ніводзін вучань не быў вызвалены ад вывучэння беларускай мовы" (паводле даведкі загадчыка аблУА А.П.Раманава). Калі ў 1989/90 навучальным годзе былі адкрыты ўсяго 3 першыя беларускія школы, у 1990/91 г. — 36, то ў 1992/93 г. — 623. Гэта значыць, 79,8 працэнта першакласнікаў займаліся на беларускай мове. Працэнт, які адпавядае працэнту карэннага, беларускага насельніцтва, што з'яўляецца канстытуцыйна справядлівым і да чаго мы ўвесь час імкнуліся. Па гораду Віцебску: у 1989/90 навучальным годзе вучні першых беларускіх класаў складалі 1,1% ад ліку ўсіх першакласнікаў, у 1992/93 г. — 16,8%.

У якасці прыкладу паспяховага пераходу на беларускую мову навучання і выхавання можна было б назваць многія гарадскія і пасялковыя школы рэспублікі, у ліку самых першых, напэўна, будзе сярэдняя школа N 1 г.п.Бялынічы, практыка і вопыт якой мне ўяўляюцца і цікавымі, і плённымі. Тут і падбор настаўнікаў, і работа сярод бацькоў, і справаводства, і нагляднaя інфармацыя, і арганізацыя курсаў беларускай мовы і інш. Вельмі змястоўны вопыт у справе арганізацыі пераводу школ на беларускую мову навучання мае аддзел адукацыі г.Гомеля — горада, моўную сітуацыю ў якім простай не назавеш.

Што тармозіць гэтую работу ў школах? Недахоп настаўнікаў беларускай мовы (выкарыстоўваюцца пенсіянеры, нават студэнты). Недахоп падручнікаў і дапаможнікаў на беларускай мове. Неўкамплектаванасць школьных бібліятэк беларускімі праграмамі, а тым больш пазапраграмнымі творамі. А галоўнае — затоенае нежаданне многіх кіраўнікоў школ і настаўнікаў спрыяць справе нацыянальнага адраджэння Беларусі; і звычайнае неразуменне важнасці гэтай работы; і адсутнасць пачуцця прафесійнага абавязку.

На ўзроўні вышэйшай школы выкананне Закона аб мовах яшчэ менш паддаецца адназначнай ацэнцы, а праблем і пытанняў відавочна больш.

У 20-я гады ў флагманах вышэйшай школы рэспублікі адукацыя вялася на беларускай мове — і асаблівых праблем не ўзнікала. Напрыклад, у Сельскагаспадарчай акадэміі ў Горках была кафедра беларускай мовы і літаратуры — і гэта не шкодзіла справе. Наадварот, з акадэміі выходзілі не толькі спецыялісты, але і інтэлігенты, якія добра валодалі літаратурнай беларускай мовай і ведалі не толькі айчынную, але і замежную літаратуру. Пасля кафедру скасавалі як нацыяналістычную, і з акадэміі вось ужо паўвека выходзяць спецыялісты, пазбаўленыя належнай гуманітарнай падрыхтоўкі. І не толькі з гэтай акадэміі. Вынікі гэтага, па-мойму, відочныя.

Сістэмы сярэдняй спецыяльнай і вышэйшай адукацыі былі зарыентаваны на патрэбы гэтак званых усесаюзных міністэрстваў, і асабліва — на ваенна-прамысловы комплекс, якому, канешне ж, была патрэбна толькі "ўсесаюзная" руская мова. Сёння перад намі новая, іншая рэальнасць — і яна патрабуе адпаведных адносін да сябе.

Хацеў бы прывесці некаторыя факты, якія ўсяляюць надзею, што вышэйшая школа пойдзе шляхам перабудовы і беларуская мова зойме ў ёй належнае месца. У Гродзенскім універсітэце імя Янкі Купалы вучоны савет 22.12.92 г. пастанавіў: пры выбранні і перавыбранні на пасады ўлічваць веданне беларускай мовы. Кафедра гісторыі Беларусі поўнасцю перайшла на беларускую мову; у 1992/93 навучальным годзе выкладанне многіх негуманітарных дысцыплін пераведзена на беларускую мову; на факультэце правазнаўства дзяржаўныя экзамены праводзяцца на беларускай мове; выдаюцца руска-беларускія слоўнікі навуковай тэрміналогіі. Яшчэ больш відочныя перамены азначыліся ў Беларускім універсітэце культуры, дзе, пачынаючы з 1993/94 навучальнага года, заняткі на першых курсах поўнасцю вядуцца на дзяржаўнай мове. Несумненнае ажыўленне клопату пра ўвядзенне беларускай мовы ў навучальны працэс назіраецца ў Беларускім педагагічным універсітэце, у Беларускай політэхнічнай акадэміі, у Беларускім тэхналагічным універсітэце, у Беларускім універсітэце інфарматыкі і радыёэлектронікі, у Беларускім эканамічным універсітэце, у Беларускім лінгвістычным універсітэце... Паказальны загад N 5 ад 11.01.93 г., выдадзены ў Віцебскім педагагічным інстытуце: "Перайсці з 1 верасня б.г. на навучанне ўсіх студэнтаў першых курсаў на беларускай мове".

Большага зруху ў гэтым плане можна было чакаць ад Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта — усё-такі флагман нашай вышэйшай школы. Вядома, і тут патроху пераадольваецца адчужанасць часткі выкладчыкаў ад беларускай мовы, заваёўваецца гэтай мовай усё больш шырокая студэнцкая аўдыторыя. Разам з тым, як і ў многіх іншых ВНУ, кідаецца ў вочы недаравальная непаваротлівасць у ажыццяўленні важнейшай дзяржаўнай задачы. Не пераводзіцца на беларускую мову справаводства, недастаткова стымулюецца напісанне і выданне навуковых прац на беларускай мове, не патрабуецца авалодання дзяржаўнай мовай ад тых, каму яе належыць ведаць для выканання службовых абавязкаў, і інш.

Надзвычай важная праблема — распрацоўка ўласнай беларускай тэрміналогіі. Па вядомых прычынах тое, што было напрацавана ў 20-я гады, прыйшло ў заняпад, далейшага належнага развіцця не атрымала: маўляў, навошта? Нам добра служыць тэрміналогія "ўсесаюзная". Цяпер ідзе актыўная праца ў гэтай галіне, на жаль, і з вялікімі выдаткамі гэтак званай моватворчай самадзейнасці. Вось чаму ў Мінску адбудзецца першая нацыянальная канферэнцыя "Праблемы беларускай навуковай тэрміналогіі". Відочна не хапае сістэмнага падыходу ў гэтай рабоце.

Некалькі слоў пра выкананне Закона аб мовах у дачыненні да іншых нацыянальных супольнасцей на Беларусі. Руская мова па-ранейшаму займае пануючае становішча ў нашым грамадстве — як на дзяржаўна-афіцыйным, так і на бытавым узроўні. У школах яна вывучаецца ў зусім дастатковых аб'ёмах. Цяпер, калі яна канстытуцыйна прызнана мовай міжнацыянальных зносін, тым больш упэўнена можна гаварыць, што належная будучыня ёй у нас, у Беларусі, гарантавана. Рэзка ўзрасла за апошнія 3—4 гады колькасць польскіх школ і класаў у Беларусі, перш за ўсё на Гродзеншчыне. Ва універсітэце ў Гродне адкрыта падрыхтоўка па спецыяльнасцях польска-беларускай і польска-рускай філалогіі, на польскай мове чытаюцца курсы і спецкурсы. Адкрываюцца на паўднёва-заходнім Палессі класы з украінскай мовай навучання. Паявіліся першыя школы на яўрэйскай мове. На памежжы з Літвой па-ранейшаму працуюць школы на літоўскай мове. Усім школам для нацыянальных меншасцей наша дзяржава ў поўнай адпаведнасці з законам аказвае неабходную падтрымку.

Трэба сказаць, што многія-многія грамадзяне Беларусі ўстрывожаны ходам выканання Закона аб мовах, абураны нежаданнем шматлікіх міністэрстваў, ведамстваў, устаноў пераходзіць на дзяржаўную мову... Гэтая трывога і абурэнне выказаны ў сотнях пісем і тэлеграм у Вярхоўны Савет Рэспублікі Беларусь. Выказваюць сваю ўстрывожанасць і масавыя грамадскія арганізацыі. У прыватнасці, у пастанове III з'езда ТБМ імя Ф.Скарыны заяўлена: "ТБМ лічыць антынароднымі... дзеянні Вярхоўнага Савета, урада і іншых органаў дзяржаўнага кіравання рэспублікі, якія... прыніжаюць ролю дзяржаўнай мовы ў грамадскім жыцці". ТБМ "звяртаецца ў Прэзідыум Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь з прапановай стварыць пры Прэзідыуме Камісію па ажыццяўленню адзінай моўнай палітыкі ў Рэспубліцы Беларусь". Мінская гарадская рада ТБМ заклікала Вярхоўны Савет і ўрад Рэспублікі Беларусь "забяспечыць стварэнне поўнага беларускамоўнага інфармацыйнага асяроддзя ва ўсіх сферах жыцця нашага грамадства".

Падобных зваротаў і заклікаў прагучала вельмі шмат, яны працягваюць гучаць і сёння, — значыць, нічога не застаецца, як прыслухацца да іх. Усё ж такі гэта голас народа, а голас народа — голас Божы.

На заканчэнне кароценькая інфармацыя для роздуму пра гэта ж самае: пра нашы адносіны да сваёй дзяржаўнай мовы. Можа, будзе нелішне даведацца, што апошнім часам грамадскую думку Францыі моцна непакоіць праблема функцыянавання французскай мовы. Як заявіў міністр культуры Францыі п.Тубон, Францыя надае недастатковую ўвагу сваёй мове, якая пачала адступаць перад англійскай у такіх галінах, як гандаль, культура, навуковыя абмены і інш. Менавіта таму французскі ўрад разглядае моўную палітыку як справу агульнанацыянальную і агульнадзяржаўную. У сувязі з гэтым сенат Францыі прыняў Закон "У абарону французскай мовы", паводле якога прадугледжаны фінансавыя і адміністрацыйныя санкцыі ў выпадку парушэння яго патрабаванняў.

Гэта — у Францыі.

Ну, а ў нас клопаты і праблемы зусім іншыя. Будзем, аднак, спадзявацца, што аднойчы і наш урад пачне разглядаць моўную палітыку як справу агульнанацыянальную і агульнадзяржаўную.

Шаноўныя калегі — члены Прэзідыума, дэпутаты і ўсе прысутныя таварышы! Артыкул 6 Закона аб мовах гаворыць: "Арганізацыя выканання Закона аб мовах у Рэспубліцы Беларусь ускладаецца на Савет Міністраў Рэспублікі Беларусь і выканаўчыя камітэты мясцовых Саветаў народных дэпутатаў".

Хацелася б, каб у выніку сённяшняга абмеркавання гэтага вельмі важнага пытання былі зроблены канкрэтныя прапановы Савету Міністраў з тым, каб зрабіць ход выканання Закона аб мовах больш дзейсным. У падрыхтаваным праекце пастановы выказана цвёрдае перакананне нашай камісіі, што найбольш рэальным у гэтым накірунку крокам можа быць стварэнне пры Савеце Міністраў спецыяльнага камітэта па забеспячэнню адзінай моўнай палітыкі ў Рэспубліцы Беларусь, а пры камітэце — стварэнне дзяржінспекцыі па кантролю за выкарыстаннем дзяржаўнай і іншых моў у Рэспубліцы Беларусь. Назва "камітэт" не павінна палохаць — можна назваць і камісіяй — справа не ў назве, але гэта структура бачыцца нам вельмі скромнай па маштабах і рэалізаванай у асноўным за кошт наяўных штатных адзінак. Ну, хоць па адным інспектару на вобласць павінна быць! Хаця б датуль, пакуль закон не запрацуе на поўную сілу. Пасля патрэба ў такой інспекцыі, можа, і адпадзе. Сёння вострымі праблемамі экалогіі мовы займацца няма каму і няма адпаведных падзаконных актаў. Паглядзіце, для прыкладу, на шыльды-вывескі "камкоў", на назвы фірмаў, фондаў, асацыяцый і г.д. — не тое што беларускага, наогул славянскага слова амаль не ўбачыш. Тысячамі хлынулі ў нашу мову чужыя, нязвыклыя і немілагучныя словы. Суцэльнае малпаванне, выбачайце! Глядзіш, слухаеш — ураджанне, нібыта ты недзе за мяжой. Пагадзіцеся, гэта нікуды не варта. Гэта ж мова ўсё-такі! Наш найкаштоўнейшы нацыянальны скарб!.. Хто навядзе парадак у гэтай сферы і будзе далей сачыць, каб было ўсё па-людску, каб не засмечвалася, не прыніжалася і не абражалася мова народа? Толькі дзяржаўная структура з самымі высокімі паўнамоцтвамі.

Заява дэпутатаў, якія ўваходзяць у дэпутацкую групу Вярхоўнага Савета Беларусі "Новыя імёны — новая палітыка"

У сувязі з апошнімі палітычнымі падзеямі, некаторымі публікацыямі ў сродках масавай інфармацыі мы — члены дэпутацкай групы "Новыя імёны — новая палітыка" заяўляем, што наш удзел (а таксама структур і арганізацый, якія мы прадстаўляем) у прэзідэнцкай передвыбарнай кампаніі і нашы адносіны да зарэгістраваных кандыдатаў на пасаду прэзідэнта будуць фарміравацца зыходзячы з прынцыпаў дзяржаўнасці, народнасці, маральнасці, прафесіяналізму.

Дэпутаты Рэспублікі Беларусь
А.ЛЯБЕДЗЬКА, А.ШЫПКО, С.БЯРДАЎЦАЎ, А.ДАЎЛЮД, В.СЯРДЗЮК.

Погляд

Лёгка быць шчодрым за дзяржаўны кошт

У "Радыёфакце" пачуў, што ў адным са сваіх выступленняў спадар Кебіч паабяцаў не толькі не павышаць, але нават і зніжаць цэны. Вось так, ні больш ні менш. Уяўляеце, якая шчодрасць?! А як яна будзе дзейнічаць на нашых, ва ўсім расчараваных і згаладалых, выбаршчыкаў, уяўляеце?!

Вось і кажы тут пра роўныя магчымасці для ўсіх кандыдатаў у прэзідэнты. І дарэмна наша новая "тэлезорка" Іван Іванавіч Антановіч добра пастаўленай расійскай мовай даводзіць да ведама тэлегледачоў, як гэта нядобра: яшчэ не кандыдаты, а ўжо агітуюць за сябе. Ездзяць, маўляў, мітынгі праводзяць.

Ды што гэтыя іх мітынгі?! Ды хіба ж можа той жа, напрыклад, Карпенка зрабіць такі шырокі перадвыбарны "жэст" нават для жыхароў роднага свайго Маладзечна? А спадар Лукашэнка? Я ўжо не кажу пра Шушкевіча ці Пазьняка...

Адно толькі пытанне ў мяне ўзнікае. У апошнія гады наш паважаны прэм'ер толькі тое і рабіў, што павышаў гэтыя самыя цэны, а зараз, перад самымі выбарамі, раптам з'явілася магчымасць іх знізіць. Дзіўна неяк.

Калі гэта азначае, што мы прайшлі ўжо пік крызісу і зніжэнне цэн — першая ластаўка паляпшэння нашага жыцця, то трэба так і заявіць. Толькі штосьці не вельмі ў гэта верыцца.

Калі ж магчымае зніжэнне азначае толькі тое, што цэны нашыя завысілі ўжо, як кажуць, бязбожна і занадта, то іх зніжэнне таксама не асабісты падарунак спадара Кебіча беларускаму народу з уласнай сваёй кішэні. Невялікая заслуга адабраць у людзей грошы праз занадта высокія цэны, а потым частку з іх вярнуць, крышку знізіўшы гэтыя самыя цэны.

Але мне здаецца, што тут няма ні таго, ні другога. Гэта звычайны прапагандысцкі трук за дзяржаўны кошт. Ды і хіба ж адзіны падобны трук нашага прэм'ера за апошні час.

І вось просты факт перадачы Расіяй Беларусі ў сувязі з 50-годдзем вызвалення рэспублікі ад фашысцкай навалы некалькіх мастацкіх стужак аб вайне наша "незалежнае ад народа", але вельмі ўжо залежнае ад некаторых яго "слуг" тэлебачанне трактуе як яшчэ адзін асабісты падарунак спадара Кебіча беларускаму народу. Ну хто, скажыце, з будучых прэтэндэнтаў на прэзідэнцкае крэсла можа сабе дазволіць такую шчодрасць? Праўда, і на гэты раз не са сваёй кішэні, але гэта ўжо так, дробязь.

Ведаеце, мяне нават цікаўнасць нейкая разабрала. У тым сэнсе: а што далей? Бо часу да выбараў яшчэ занадта.

І я не здзіўлюся, калі, уключыўшы тэлевізар, пачую аднойчы, што толькі дзякуючы спадару Кебічу ў нас завяршаецца пасяўная, у хатах гараць электралямпачкі, у крамах ёсць хлеб і яшчэ што-небудзь і наогул жывём мы яшчэ толькі дзякуючы яму асабіста.

А там і прыход лета аб'явяць асабістай заслугай нашага паважанага прэм'ер-міністра.

А што? Агітаваць дык агітаваць!

Генадзь АЎЛАСЕНКА,
дэпутат Чэрвеньскага гарадскога Савета.

Факт

И наших, возможно, узнают в Европе

Европейская комиссия в Брюсселе утвердила В.Н.Карягина — президента Союза предпринимателей Республики Беларусь Национальным советником программы "Европартенариат", рассчитанной на оказание поддержки предпринимательству, малому и среднему бизнесу.

В 1994 году эта программа концентрируется вокруг международной встречи "Европартенариат. Польша. 1994", которая проходит в Гданьске. Участие в этих мероприятиях — уникальная возможность для белорусских фирм попасть в банк данных Европейского экономического сообщества.

Елена БОБРОВСКАЯ

Вся власть Советам. Но каким?

Гомельский горсовет совместно с Белорусским республиканским фондом поддержки демократических реформ им. Л.Сапеги провели конференцию по проблемам реформирования Советов.

По мнению ряда участников конференции, нынешнее законодательство слабо способствует демократическому развитию самоуправления территорий, а местные Советы рассматриваются как продолжение органов государственной власти.

Для того чтобы придать демократический характер управлению на местах, республике необходимо принять целый десяток муниципальных законов прямого действия, многим же ныне действующим необходимы дополнения и изменения.

Анатолий ЛИПСКИЙ.

"Зорька" придумала "Раніцу"

Никогда еще Аня Козячая и Андрюша Масляков из Гродно не исполняли маленький танцевальный спектакль "Интересная книга" перед столь взыскательной публикой.

Почти половину мест в огромном зале витебского ДК профсоюзов занимали, дожидаясь своего выхода на сцену, друзья по искусству — участники I Международного фестиваля детского танца "Раніца". Этот праздник был организован по инициативе руководителя витебского образцового детского вокально-хореографического ансамбля "Зорька" Натальи Чернюк. На ее приглашения откликнулись известные самодеятельные коллективы из Минска, Гродно, Москвы, Кишинева, Новоград-Волынского. В течение пяти дней юные артисты выступали на лучших сценах Витебска, выезжали на районный фестиваль танца и песни в Сенно.

Степан СТАРОЖИЛ.

Фельетон

НАЛЕТ

Сергей КРАПИВИН

Чрезвычайное происшествие взволновало на днях жителей города М., породив немало слухов и кривотолков.

Говорят о вызванной сеансом телепатии массовой вспышке безумия обитателей многоквартирного дома, которые начали сбрасывать с балконов собственную мебель и вещи. Муссируют псевдонаучную версию о злобных барабашках-мутантах, которые, плодясь в вентиляционных ходах, переползают из квартиры в квартиру и в отсутствие родителей нападают на детей и подростков. Не обошлось и без общих предположений политологов о том, что происшедшее — попытка радикалистских сил дестабилизировать обстановку в обществе и тем самым повлиять на исход президентских выборов.

Так что же на самом деле произошло в жилом многоквартирном доме? Пользуемся информацией из нашего надежного источника в системе правоохранительных органов.

В десятом часу утра в дверь трехкомнатной квартиры на пятом этаже, которую занимает обычная семья В., позвонили. Родители к тому времени ушли на работу, и дома находились двое братьев: Денис — студент техникума и Руслан — учащийся 9-го класса. По их признанию, они в тот день решили припоздниться на занятия, чтобы отдохнуть после вчерашней дискотеки.

После того, как Руслан опрометчиво отомкнул дверь, в квартиру ворвались трое неизвестных в масках. Маски представляли собой портретные изображения из губчатой резины популярных западных исполнителей — Джексона, Шварценеггера и Сталлоне (в дальнейшем будем условно называть налетчиков этими фамилиями). Вначале братья приняли все за "крутой" розыгрыш приятелей, но злоумышленники быстро "разубедили" их в этом.

Когда Денис и Руслан очнулись, то обнаружили себя привязанными к креслам. На их глазах налетчики совершили следующие агрессивно-хулиганские действия (излагается на основании протокола допроса потерпевших):

первоначально распили три принесенные с собой бутылки крепленого плодово-ягодного напитка "Загадка";

затем налетчик "Шварценеггер" пустой бутылкой разбил в гостиной бра голландского производства стоимостью 32 доллара, налетчик "Джексон" выбросил вторую бутылку в форточку, попав в находившийся под окном автомобиль хозяина квартиры, налетчик "Сталлоне" сделал из третьей бутылки так называемую розочку и этим преступным орудием изрезал пенопленовые панели в прихожей и кожаную обивку двери;

после этого злоумышленники взобрались с ногами и начали прыгать на батареях парового отопления, отчего повсеместно были сломаны предохранительные панели, а на трубе в спальне оказалась сорванной соединительная муфта;

оторвали и выбили "с мясом" все ручки и запоры внутренних дверей квартиры;

прицельными ударами рук и ног разбили все без исключения электрические, телефонные и радиорозетки, а также часть выключателей;

кнопки оставшихся выключателей подожгли;

также подожгли кнопочную панель видеомагнитофона Panasonic SD11AM (372 доллара США);

путем вырывания питающих проводов вывели из строя всю имеющуюся в квартире электробытовую аппаратуру;

сорвали головки водопроводных кранов;

конкретно "Шварценеггер" выломал вместе с частью стенной панели подоконник в кухне, "Сталлоне" пробил насквозь кулаком дверь в ванную, "Джексон" оборвал кабельную проводку телевизионной антенны и разбил антенный переключатель;

из хулиганских побуждений налетчики приклеивали к потолку горящие спички так, чтобы те оставляли пятна копоти, и цинично называли это "лампочками Ильича";

перемещаясь по квартире, беспрерывно курили, гася окурки о стены и мебель, втаптывая их в ковры;

так же беспрерывно харкали и плевали, целясь преимущественно в оконные стекла;

кроме того, "Шварценеггер" помочился на бархатную обивку кресел, "Сталлоне" совершил акт дефекации на полу кухни, "Джексон" извергнул рвотные массы в ящик туалетного столика;

отыскав хозяйский ящик с инструментами, налетчики достали стамески и выцарапали следующие надписи: на корпусе печи СВЧ Samsung-460 (119 долларов) — *"Бэдя—козел"*, на кухонном комбайне Philips-11UD (176 долларов) — *"Чуня — фуфло"*, на передней панели холодильника Nord-235 (379 долларов) — *"Атас, менты идут!"*.

Из квартиры ничего похищено не было, что, по-видимому, свидетельствует об особом цинизме налетчиков. Однако же многих озадачил последний их акт вандализма. Пройдя в спальню, злоумышленники алмазным стеклорезом выгравировали на зеркале итальянского шифоньера (960 долларов) послание такого содержания:

Дорогие родители Дениса и Руслана!

Общественность микрорайона отмечает своеобразие воспитания ваших сыновей, о практических результатах которого вы, возможно, не до конца осведомлены. Поэтому с ознакомительными целями вынуждены были направить в вашу квартиру боевую спецгруппу.

В этих стенах она предельно точно воспроизвела все то, что Денис и Руслан систематически делают в подъездах, лифтах, на лестничных площадках и в помещениях технических узлов ближайших жилых домов. При необходимости ознакомительный урок может быть повторен.

Подпольный комитет самообороны жильцов.

Как сообщил пресс-центр УВД города, по факту налета возбуждено уголовное дело, начато расследование. В то же время из нашего надежного источника поступила информация о том, что следствие заходит в тупик, поскольку жители микрорайона выказывают странную поддержку "подпольному комитету" и возможные свидетели хранят молчание.

Что такое хорошо, что такое плохо

Свобода с... петлей на шее

Павел МЯГКОВ

Слово "приватизация", мало кому известное еще несколько лет назад, сейчас оказалось у всех на слуху. Кто-то квартиру приватизировал, кто-то работает на предприятии, в организации или учреждении, перешедшем в имущество частного собственника.

По заказу Международной финансовой корпорации социологической службой Брестского пединститута было проведено изучение общественного мнения жителей города о проблеме приватизации. Результаты исследования парадоксальны: 63 процента опрошенных относятся к приватизации объектов коммунального хозяйства положительно и хотели бы стать их владельцами или совладельцами, и только 6 процентов собираются сделать это в ближайшие полгода.

Причем среди причин, мешающих этому, в первую очередь назывались не только отсутствие средств, но и политическая нестабильность в государстве, непропорциональная система налогообложения и всесилие местной бюрократии. Но это в теории. А что на практике?

Как сообщили в отделе методики малой приватизации Госкомимущества, по состоянию на начало этого года в коммунальной собственности находилось 12 740 объектов, из них 4067 предполагается приватизировать. За весь период приватизации изменили форму собственности около шестисот объектов.

Два года назад в числе других в Минске был приватизирован коллективом один из крупнейших магазинов города — Дом торговли "Первомайский".

Приватизация сразу же дала положительные результаты. Заметно изменилась психология коллектива. Все здесь знают, что работают только на себя. Никого не нужно уговаривать, чтобы остаться работать в выходной или задержаться после работы, появилась уверенность в завтрашнем дне, значительно сократилось количество жалоб от покупателей. А самое главное — коллектив получил экономическую свободу. Не нужно никому отчитываться за каждый рубль. Поставщиков выбирают сами. Их стало несравнимо больше. За последний год заключено 450 договоров. Сотрудничает торговый дом с 48 предприятиями. А бывший монополист — оптовая база — стала обычным поставщиком, как и все остальные.

Однако произвол в государственной экономической политике дает о себе знать и здесь.

— Не вижу смысла, — рассуждает Тамара Алексеевна Вардомская, директор "Первомайского", — в чрезмерно высоких банковских ставках, в расчетах за тепло и энергоносители в российских рублях, в необоснованном завышении арендной платы. Получается, что все заработанные деньги идут на эти расходы, а в бюджет государства перечислять нечего.

В магазине "Ленок", который после приватизации стал народным предприятием, дела идут примерно так же. И арендная плата "душит", и плата за энергоносители, и банковские налоги. Но, несмотря на это, Наталья Мекшина, директор магазина, считает, что обратной дороги нет и не может быть.

— Мы почувствовали экономическую свободу, сами выбираем поставщиков, распределяем прибыль, — говорит Наталья Тимофеевна. — Естественно, могли бы расширить свой ассортимент — предлагать покупателям не только национальные товары, но решили твердо: сохранить специализацию.

У магазина много постоянных покупателей. Иностранные студенты, гости столицы частенько заходят в этот уютный магазинчик, зная, что всегда купят здесь именно то, что им нужно. И встретит их симпатичная продавщица с очаровательной улыбкой.

Как видим, оба руководителя приватизированных магазинов и их коллективы считают, что приватизация, несмотря на трудности, — необходимость, новое мышление, новый образ жизни.

ЗАМЕЖЖА

*ІТАР-ТАСС * ІНТЭРФАКС * НАРОДНАЯ ГАЗЕТА *

Банк развития Литвы

Европейский банк реконструкции и развития вместе с литовским правительством приступил к созданию банка развития Литвы.

Уставный капитал нового банка составит 6 миллионов экю. Соответственно по 36 и 64 процента внесет каждая сторона.

Правительство Литвы заявило о готовности внести свою долю деньгами и недвижимостью.

Андрей КОРСАК,
соб. корр. БелаПАН в Вильнюсе.

Дайджест мыслей

Алексей ДЕМИЧЕВ, генеральный директор АО "Ерденевский", депутат Федерального собрания России

"...Ситуация такая: пять человек должны друг другу..."

Сейчас страну мучает кризис неплатежей. Государство заявляет: мы объявим предприятия-неплательщики банкротами. Ситуация такая: пять человек должны друг другу. Четверо по десятке, а пятый всем должен полсотни. Этот пятый — государство. Оно задолжало бюджетникам, нам, производителям. И если нас надо признавать банкротами, то и государству пора садиться в долговую яму.

Где выход? По-моему, все в том же: в паритете цен, который создается продуманной системой налогов. С инфляцией можно покончить, если налоги будут платить все, кто действует в экономике, а не только те, кто на виду у налоговой инспекции. Сам принцип деятельности налоговой службы, государства должен быть иным, чем сейчас. Не большой налог с немногих, а посильные налоги со всех — с учетом приоритетности отраслей, фирм, предприятий.

Да, это нелегкая задача, но почему трудно должно быть только нам, производственникам? Почему бы и государству не попотеть немножко? ("МН").

Если будущая мамаша колется, ее мальчик может не стать мужчиной

Исследователи Еврейского университета в Иерусалиме установили, что употребление наркотиков женщиной во время беременности оказывает ущерб половой функции мужской части потомства.

Исследования проводились на крысах, которым вводились наркотики. Половая функция мужской части потомства этих крыс по достижении ими половой зрелости оказалась ослабленной, при этом наблюдалось проявление черт, присущих женским особям.

Эти данные указывают на возможность сходных последствий для человека, поскольку имеется некоторое сходство физиологии человека и крысы. Однако исследователи подчеркивают, что половая активность человека гораздо более сложна и поэтому выводы должны делаться с осторожностью.

Проведенные в 70-е годы в разных странах исследования показали, что можно влиять на половое поведение крыс, подвергая их воздействию определенных препаратов опиума (таких, как морфин и героин) в период внутриутробного развития. Действие вырабатываемых мозгом и называемых эндогенными опиоидными пептидами, которые выполняют целый ряд функций, включая функции, связанные с формированием мужского полового поведения.

Ученые считают, что употребление женщинами во время беременности наркотиков, имитирующих воздействие производимых самим организмом веществ, которые формируют поведенческие реакции, может нанести существенный и непоправимый ущерб половому развитию зародыша.

Германия становится "парком отдыха"?

Экономический спад в ФРГ, похоже, удалось остановить, тем не менее число безработных в стране продолжает стремительно расти.

К концу 1994 года, согласно прогнозам, армия "лишних людей" будет составлять в Германии 3,77 млн. человек. Немецкий частный бизнес использует кризис как повод для проведения жесткой политики рационализации производства. При этом массовое сокращение рабочих мест, учитывая и без того высокую напряженность в обществе, планируется проводить осторожно, чтобы не вызывать новых социальных потрясений. Результат противоречия между преследуемой бизнесменами целью и методами ее достижения может показаться, на первый взгляд, странным — германские социологи всерьез начинают говорить, что немцы превращаются в нацию пенсионеров. Хотя точнее было бы сказать — безработных и пенсионеров.

И это не случайно: ведь один из "безопасных" способов увольнения трудящихся, широко практикуемый сейчас в ФРГ, — досрочная отправка на пенсию до достижения установленного законом возраста в 65 лет. Таким образом по всей стране были сокращены тысячи рабочих мест.

Создается впечатление, что немцы, продолжительность рабочего дня которых и так самая короткая среди развитых индустриальных держав, получат еще больше свободного времени. Поневоле приходит на память оброненная канцлером Гельмутом Колем фраза о том, что Германия начинает походить "на парк коллективного отдыха".

Однако воспрепятствовать наметившейся тенденции крайне сложно. Ведь даже те, кому удастся сохранить рабочее место, в скором времени, вероятно, будут трудиться всего четыре дня в неделю. Данная идея так же, как и досрочные пенсии, должна служить одной единственной цели — по возможности оградить от увольнения молодых квалифицированных рабочих, потеря которых неминуемо приведет к снижению производственного потенциала фирм.

При этом "пенсионный порог" продолжает неуклонно снижаться. Если еще несколько лет назад на досрочный заслуженный отдых оказавшихся "лишними" трудящихся можно было провожать в 58 лет, то сегодня, например, сталелитейный концерн "Тиссен" отправляет на пенсию 53-летних рабочих. Это, естественно, приводит к снижению среднего возраста персонала фирм. В угледобывающем концерне "Рурколе АГ", ежегодно "производящем" от 4 до 5 тысяч пенсионеров, он в настоящее время составляет всего 32 года. "Горькую пилюлю" досрочного ухода на пенсию руководство фирм пытается "подсластить" ложечкой "меда" — до достижения пенсионерами возраста 65 лет, с которого, в общем-то, и начинает выплачиваться пенсия, они будут получать пособие в размере 90 проц. месячного оклада.

В ФРГ нет официальных статистических данных о том, сколько человек ежегодно уходит на досрочную пенсию, или, говоря открытым текстом, пополняет ряды так называемой скрытой безработицы. Судить об этом можно лишь по обнародованным фирмами планам сокращения рабочих мест. Скажем, "Рурколе" намерен уволить до конца 1994 года 18.000 рабочих и служащих, "Тиссен" — 10.000. Причем оба концерна собираются сделать это за счет проводов на пенсию как можно большего числа сотрудников, достигших возраста 53—55 лет. Не менее жесткую программу "рационализации" разработали и менеджеры "Даймлер-Бенц". В ближайшие годы концерн намерен сократить в Германии 40.000 рабочих мест.

Только в его дочерней фирме "Дойче аэроспейс" (ДАСА) количество сотрудников должно быть уменьшено на 16.000 человек. Но, что примечательно, из этих 16 тысяч только 3 тысячи имеют право зарегистрироваться на биржах труда. Остальные же пополнят ряды пенсионеров.

Примеру частных концернов начинает следовать и государственный сектор. Федеральная почтовая служба намерена, например, до 1999 года уволить или, по большей части, проводить на пенсию 63.000 сотрудников.

Пра лёс чалавека, які паўстаў супраць Сістэмы

Узлёты і пасадкі Аляксандра Балонкіна

Уладзімір ЛЕВІН

Год 1961-ы. 12 красавіка. Менавіта з гэтага дня — дня палёту ў космас першага касманаўта Зямлі Юрыя Гагарына — пачынае свой адлік касмічная эра. Здаецца, пра космас і касманаўтаў мы ведаем усё да драбніц. Не, не ўсё... Космас быў і застаецца па-ранейшаму адной з таямніц Сусвету. Як і псіхалогія чалавека...

По завядзёнцы лётчыкі жадаюць адзін аднаму, каб колькасць узлётаў адпавядала колькасці пасадак. У Аляксандра Балонкіна з узлётамі ўсё было ў норме: хлопец з Паўночнага Урала з юнацтва зацікавіўся авіяцыяй, пазней — узняўся да вышынь у навуцы, стаў доктарам навук, адным з творцаў ракетнай тэхнікі. А вось з пасадкамі яму не пашчасціла: іх было шмат, нават зашмат для аднаго чалавека. Садзілі яго тройчы, і зусім не на пасадачную паласу аэрадрома: некалькі гадоў жыцця праведзены ў турмах і ссылках толькі за тое, што адважыўся разважаць не "па зададзенай праграме".

Самалёты вучаць лятаць не толькі лётчыкі-выпрабавальнікі, але і... матэматыкі. Гэтую аксіёму Саша Балонкін засвоіў яшчэ ў школе, калі сам пачаў канструяваць авіямадэлі.

Самалёт можа выглядаць прыгожым і элегантным, як раяль, але ніколі не ўзнімецца ў неба, калі яшчэ на зямлі не будуць дакладна разлічаны яго параметры ў адпаведнасці з законамі аэрадынамікі і прыроды. Свае мадэлі — гэтыя мініяцюрныя лятаючыя апараты — Саша вывяраў дакладнымі лічбамі-разлікамі, "поверяя алгебру гармонией". Ведаю гэта па ўласных назіраннях: пакуль мае бацькі "адпачывалі" на сталінскіх "курортах", я быў выхаванцам авіяпалка, рос у асяроддзі лётчыкаў і нейкім шостым пачуццём навучыўся прадбачыць лётныя здарэнні... Самалёты мроіліся мне жывымі істотамі, яны нагадвалі зямныя рыбіны, што драмалі на зямлі...

Саша ж майстраваў гэтыя "рыбіны" з дыхты, бальзу і клею, і яны не толькі ўздымаліся ў неба, але і скаралі ўсесаюзныя рэкорды, а адна авіямадэль дамаглася нават сусветнага выніку. Праз "малую авіяцыю" пачыналі свой шлях да вышыняў сусветнага прызнання тэарэтык космасу акадэмік Сяргей Каралёў, легендарны лётчык-выпрабавальнік Сяргей Анохін, дзесяткі іх аднагодкаў, што марылі займець сталёвыя рукі-крылы, каб пераадольваць зямное прыцяжэнне. Лёс Сашы Балонкіна напачатку быў бясхмарным і яркім, як высокае неба (дарэчы, ён, Балонкін, ніколі не адчуваў сябе ўлюбёнцам лёсу), і ўсё, чаго дамогся, — гэта вынік карпатлівай працы і апантанага імкнення да мэты ды яшчэ талент ад Бога. Адзнак "добра" ў школе, а пазней у Казанскім авіяцыйным інстытуце ён не ведаў. У залікоўках значылася толькі "выдатна". Таму адразу са студэнцкай лаўкі трапіў у Канструктарскае бюро А.К.Антонава — творцы самых надзейных савецкіх самалётаў. Ад "Анушкі" да "Антэя" — такі дыяпазон творчасці маладога матэматыка-разлікоўшчыка звышскладаных авіяцыйных сістэм. Паспяхова абаронена кандыдацкая дысертацыя, потым — доктарская, і Аляксандра Балонкіна запрашаюць у Вопытна-канструктарскае бюро рэактыўных рухавікоў акадэміка В.П.Глушко.

Памятаеце, які ўздым панаваў у дзень палёту Юрыя Гагарына? Здавалася, уся Масква выйшла на Красную плошчу з транспарантамі накшталт "Усе — у космас!" А ці можна забыць наступныя палёты, якім акампаніравалі паэтычныя радкі Яўгена Еўтушэнкі: "Зноў космас гаворыць па-руску!.."

Менавіта тады, на пачатку 70-х, Аляксандр Балонкін займеў дакумент, на якім значылася: "Надзвычай сакрэтна. Дзяржаўнай важнасці". Сакрэты былі. І яшчэ якія. І не ўсе ведаюць і сёння, што ў дэбюце касмічнай эры былі не адны толькі трыумфальныя палёты, але і драматычныя. Колішняя прапаганда сцвярджала, што радзіма Вялікага Кастрычніка крочыць ад перамогі да перамогі і на касмічных шляхах-дарогах СССР абышоў ЗША. Тая ж прапаганда даводзіла "непарушнай сям'і народаў" думку пра тое, што сацыялізм ператварыўся ў надзейную стартавую пляцоўку не толькі для штурму космасу, але і штурму вышынь камунізму, у той час як капіталізм цярпіць паражэнне за паражэннем.

Між тым аварыі здараліся і на Байкануры.

Партыйныя правадыры займелі тады звычку прымяркоўваць чарговы палёт у космас да з'езда КПСС ці пралетарскага свята. Прыгадваецца анекдот тых часоў. Кабета прыйшла ў кабінет сакратара райкама са скаргай на мужа, які ігнаруе яе як жанчыну. "Я — імпатэнт!" — абараняецца партыец. "Ты найперш камуніст! — грозна мовіць яму сакратар райкама. — Рабі выснову!.."

Прыкладна так разважалі падчас і лідэры касмічнай гонкі.

Набліжаўся Першамай 1967 года. На галоўнага канструктара Васіля Мішына лавінай абрушваліся "кіруючыя і накіроўваючыя" загады з Крамля. У адрозненне ад Сяргея Каралёва Мішын адмовіць высокаму начальству не знаходзіў мужнасці. Да палёту рыхтавалі чарговага касманаўта, аднак той нечакана захварэў. Здараецца і такое — жыццё ёсць жыццё... Не гатовы быў як след да палёту і сам карабель, але касманаўт Уладзімір Камароў даў згоду адправіцца ў касмічную вандроўку другі раз. "Саюз-1" удала вывелі на арбіту, аднак Зямля пачула трывожны голас свайго сына: "Д'ябальская машына... Яна зусім не паддаецца кіраванню..." Відавочна, Камароў першым зразумеў, што трагедыю прадухіліць ужо немагчыма, і наземныя службы касмічнай сувязі фіксавалі ягоныя развітальныя словы, звернутыя да жонкі, сяброў, да Касыгіна... Чула Зямля і "недыпламатычныя" выразы ў адрас палітыкаў, якія і космас імкнуцца ператварыць у арэну ідэалагічнага спаборніцтва дзвюх сістэм...

Гэта ўжо факт гісторыі: космас правяраў зямлян па самаму вышэйшаму рахунку. Ледзь не загінуў у час выхаду ў адкрытую касмічную прастору А.Лявонаў. Гублялі прытомнасць у час 17-сутачнага марафона А.Нікалаеў і В.Севасцьянаў. Разгерметызавалася кабіна "Саюза-1", які пілатавалі Л.Дзёмін і Г.Сарафанаў, аднак касманаўты паспелі-такі перайсці ў спускаемы апарат і ўключылі сістэму аварыйнай пасадкі. Амаль што ў непрытомным стане абляцела Зямлю першая жанчына-касманаўт Валянціна Церашкова...

...Аднак на стартавай пляцоўцы Байканура зноў і зноў з'яўляліся касмічныя караблі, і космас працягваў "гаварыць па-руску", а знакамітыя спевакі тых гадоў сцвярджалі ў песнях, што "до самой далекой планеты не так уж, друзья, далеко..."

Мне, журналісту, які працаваў на той час у грамадска-палітычнай рэдакцыі, даводзілася сустракацца з многімі касманаўтамі, у прыватнасці з Г.Цітовым, П.Паповічам, А.Лявонавым і найперш з касманаўтамі з Беларусі — П.Клімуком і Ул.Кавалёнкам. У Зорным гарадку ці ў неафіцыйнай абстаноўцы, скажам, калі шпацыравалі ў падмаскоўным лесе ці закусвалі юшкай на рыбалцы, наступала такая хвіліна, калі касманаўты моўчкі падымалі тост за тых, каго ўжо не стала сярод першапраходцаў Сусвету. Касманаўты не мелі тады права рассакрэчваць імёны загінуўшых сяброў, я ж, у сваю чаргу, не меў права задаваць "бязглуздыя пытанні". Але ж на пытанне аб самай страшнай мінуце ў жыцці адказы ў касманаўтаў былі аднязначныя: гібель сяброў.

Валянцін Бандарэнка ў атрадзе касманаўтаў лічыўся самым маладым — як-ніяк 24 гады. Трэніраваўся як апантаны: яго рыхтавалі да чарговага палёту ў космас. У баракамеры Валянцін адчуваў сябе нібыта рыба ў вадзе. Трэніровачны час "выцек", Валянцін спакойна зняў з сябе датчыкі, выцер месцы іх кантакту з целам спіртам, аднак кавалачак праспіртаванай ваты неасцярожна трапіў на нагрэтыя электрапласціны. Насычаная кіслародам баракамера ўспыхнула ўмомант... Своечасова адчыніць люк не змаглі, і Валянцін Бандарэнка згарэў жывым.

З аднаго боку, Бандарэнка нібыта яшчэ і не касманаўт увогуле, а з другога — касманаўт самы сапраўдны. Памылкі і трагедыі, канешне ж, непазбежныя, асабліва калі справа тычыцца таямніц космасу. Аднак калі б гэты выпадак з Бандарэнкам не засакрэцілі, а, наадварот, трагічнаму факту прыдалі галоснасць, то памылку савецкіх канструктараў касмічнай тэхнікі не паўтарылі б іх амерыканскія калегі. На жаль, памылка паўтарылася, і ў баракамеры, перанасычанай кіслародам, трое амерыканскіх астранаўтаў загінулі пры абсалютна ідэнтычных абставінах.

Вось пра што задумаўся малады вучоны Аляксандр Балонкін.

Космас космасам, але сёння ўжо не сакрэт, што пілатуемыя караблі выводзяцца на касмічную арбіту звычайнымі міжкантынентальнымі ракетамі (яны належаць ракетным войскам стратэгічнага прызначэння). І кожны год камандаванне праводзіць поўную праверку стану стратэгічных ракет — гэта значыць, што ў дакладна абраны раён Сусветнага акіяна праводзяцца запускі "вырабаў", якія стаяць на баявым дзяжурстве.

У тыя дні нішто не прадвяшчала трагедыі. Праўда, пры падрыхтоўцы ракеты да пуску ў акваторыю Ціхага акіяна высветлілася, што паліўныя помпы няспраўныя. Перад тым, як замяніць тыя помпы, трэба было зліць усё паліва, а гэта работа на некалькі дзесяткаў гадзін. Глаўкам ракетных войск стратэгічнага прызначэння маршал артылерыі Мітрафан Нядзелін з такой прапановай — чакаць некалькі дзён — не пагадзіўся, маўляў, "у баявой абстаноўцы ракетчыкам столькі часу ніхто не адмерыць" і загадаў: мяняць помпы без... папярэдняга зліву паліва. Сам жа маршал адправіўся на стартавую пляцоўку сачыць за выкананнем свайго загаду і маючым адбыцца стартавым запускам ракеты...

І вось — старт. Уцечка паліва (па іншай версіі — заўчаснае ўключэнне другой ступені ракеты) і паслужыла першапрычынай выбуху. Мора агню ўзнялося да самага неба... Стартавы комплекс быў зруйнаваны ўшчэнт. Загінула каля 200 спецыялістаў і два ўзводы ваеннаслужачых стартавай каманды. Загінуў і сам маршал М.Нядзелін...

Дзяржаўная камісія па расследаванню прычын катастрофы, якую ўзначальваў Л.І.Брэжнеў, прыйшла да высновы: "Передумовай здарэння з'явілася тое, што ва ўмовах доўгатэрміновай эксплуатацыі ракет-носьбітаў, станоўчых вынікаў іх прымянення і вялікай інтэнсіўнасці пускаў зменшылася ўвага асабовага саставу выпрабавальнага ўпраўлення і эксплуатацыйнай часці да строгага выканання патрабаванняў пры падрыхтоўцы пускаў ракет-носьбітаў, безумоўнага выканання тэхналагічнай дысцыпліны і правіл тэхнікі бяспекі пры правядзенні запраўчных аперацый і рабоце з кампанентамі паліва..."

Блытаная даволі-такі фармулёўка з пункту гледжання абываталя, але сэнс высновы Дзяржаўнай камісіі зразумець няцяжка: вінаватыя тыя, хто загінуў. І спытаць, такім чынам, няма ў каго...

Пасля гэтага трагічнага здарэння на касмадроме Аляксандр Балонкін задумаўся чарговы раз: "Дзе ж праўда?.."

У КБ, якія працавалі на космас і якія біла ліхаманка, тэарэтыкі і практыкі шукалі (і знаходзілі!) новыя, неардынарныя падыходы да ўдасканалення ракетных сістэм, праўда, кошт саміх ракет пачаў дасягаць кошту золата самай высокай пробы. Гэтая апошняя акалічнасць, дарэчы, нікога не хвалявала: у былым Саюзе ССР здавён на ваенныя патрэбы грошай не лічылі. А калі нехта і цікавіўся, колькі сродкаў краіна выдаткоўвае на абарону, адказ быў "заўжды гатовы!": столькі, колькі і выдаткоўваецца! Сам жа Аляксандр Балонкін за ўвесь час работы ў авіяцыйным ракетным КБ не прыгадвае выпадку, каб хто задумаўся ўсур'ёз: "А колькі каштуе авіяцыя, ракетныя і касмічныя канструкцыі?" Самі ж "спецы" ваеннапрамысловага комплексу капейкі да чарговай зарплаты не лічылі ў адрозненне ад звычайных радавых інжынераў, што працавалі ў народнай гаспадарцы. Абаронпчыкаў дзяржава шанавала, шчодра плаціла за працу і гэтак жа шчодра (у залежнасці ад месца ў службовай іерархіі) узнагароджвала ордэнамі ці Залатымі Зоркамі Героя. Навідавоку быў і Балонкін. Апроч работы ў КБ стратэгічных ракет ён чытаў лекцыі ў самых прэстыжных вузах — Маскоўскім авіяцыйным інстытуце, МВТВ імя Баўмана, Авіяцыйна-тэхналагічным інстытуце, яго пяру належала звыш 40 кніг і навуковых работ. Магла і на яго грудзях зіхацець Залатая Зорка Героя, калі б 39-гадовы доктар не меў звычкі "да ўсяго даходзіць сваёй галавой".

Як і ўвесь савецкі народ, А.Балонкін меў звычку чытаць газету пад псеўданімам "Правда", дзе і сутыкнуўся з такімі лічбамі: у 1971-м годзе зарплата працоўных СССР узрасла ў 180 разоў. У параўнанні з чым? Канешне ж, з годам 1913-м. Апроч таго, як даводзіў тады апальны спявак Уладзімір Высоцкі, мы "делаем ракеты, перекрываем Енисей, а также в области балета мы впереди планеты всей..." Прымаць усё гэта на веру? "Ну, з Высоцкім усё ясна, — разважаў Балонкін. — А як з лічбамі ў "Правде"?" Аляксандр, дарэчы, як і ўсе мы, ні на ёту не сумняваўся, што мэты сацыялізму "з чалавечым тварам" высакародныя, а поспехі яго — бясспрэчныя. Верыў ён і ў камуністычную ідэю і нават не сумняваўся ў святасці гэтага вучэння.

І вось яму ў галаву прыйшла крамольная ідэя: разлічыць (матэматычна!), наколькі ідэалагічныя пасажы стыкуюцца з рэальнасцю? На той час на кафедры МВТВ якраз падводзілі вынікі "паспяховага завяршэння чарговай пяцігодкі", і Балонкін "пракруціў" шматлікія лічбы (планы плюс фактычныя дасягненні) праз "камп'ютэрныя мазгі" і з жахам схапіўся за галаву: з 47 паказчыкаў пяцігадовага плана выканалі толькі... тры!? Крыху акрыяўшы ад гэтага "шокавага статыстычнага накаўта", Аляксандр накіраваўся ў Ленінскую бібліятэку і як вучоны, які меў доступ да кніг і даведнікаў з грыфам "сакрэтна", без асаблівых цяжкасцей правёў даследаванне на тэму: "Параўнанне жыццёвага ўзроўню працуючых у Расіі, СССР і капіталістычных краінах".

Цяжка адказаць на пытанне: даследаванне на адвольную тэму ці само жыццё змусілі матэматыка-кібернетыка і распрацоўшчыка авіяцыйных, ракетных і касмічных сістэм усур'ёз заглыбіцца ў сацыялогію? Але факт застаецца фактам: новая работа захапіла Балонкіна цалкам...

І тут надышоў час задумацца трэці раз: "Людзі павінны ведаць праўду сапраўдную, а не тую, што прапануе ім газета "Правда".

Напачатку Аляксандр разам з аднадумцамі распачаў рэпрадуцыраванне кніг і брашур фотаспосабам, былі падрыхтаваны самавыдавецкія часопісы "Хроника текущих событий", "Свободная мысль", "Демократ", "Вече", растыражавалі забароненую кнігу Р.Конквіста "Вялікі тэрор", а таксама часопісы "Посев" і "Грани". Балонкін, як ніхто іншы, разумеў, што справа гэтая рызыкоўная, а для выдання вольнай ад цэнзуры літаратуры патрэбна надзейная тэхніка. І — ён стварае апарат для тыражавання брашур. Прыкладна такім метадам у гады Айчыннай вайны партызаны і падпольшчыкі друкавалі свае газеты: прапітаная воскам папера, пішучая машынка, валік з фарбай і... Усе "камплектуючыя" можна было набыць у краме. Сам жа працэс друкавання займаў мінуты...

Усё проста, як у фірме "Сэлдом". Менавіта такім спосабам была растыражавана лістоўка з заклікам да пратэсту супраць двайной маралі камуністычнага кіраўніцтва. КДБ спалохаўся, пачаліся пошукі выдаўцоў "ідэалагічнай крамолы". Шукалі нядоўга — свае выдалі сваіх... Вобыск на кватэры Балонкіна доўжыўся гадзін дзесяць. Канфіскавалі забароненую літаратуру, пішучую машынку, радыёпрыёмнік.

Калі ў тваёй кватэры "гаспадараць" дзесяць "мастацтвазнаўцаў у цывільным", канешне ж, не да жартаў. Але Балонкін хіхікнуў, калі чэкісты аднеслі "да антысавецкіх і паклёпніцкіх" матэрыялы партыйных з'ездаў і пленумаў ЦК з абяцаннем "жыць у 1980 годзе пры камунізме" і нябывалага паляпшэння ўзроўню жыцця народа. Балазе менавіта з гэтых крыніц і браў ён факты для сваіх сацыялагічных даследаванняў.

Следства доўжылася амаль год. Яму "шылі" 12 (!) крымінальных злачынстваў, у тым ліку і здраду радзіме, намер прадаць савецкія тэхнічныя сакрэты замежным разведслужбам. Доказаў, аднак, не знайшлі, і палітычны артыкул атрымаўся без крымінальных дадаткаў.

Суд быў адкрытым. Але публіку ў зале суда інсцэніравалі ў асноўным... партактывісты, туды не дапусцілі нават жонку Аляксандра, а акадэмік А.Д.Сахараў, які тройчы спрабаваў прайсці ў залу "адкрытага працэсу", даходзіў толькі да парога...

Прысуд: "...улічваючы актыўныя дзеянні пры ўчыненні злачынства — выраб размнажальных апаратаў для тыражавання ў вялікай колькасці антысавецкіх дакументаў, а таксама вялікую колькасць выробленых, растыражаваных і распаўсюджаных асабіста ім (Балонкіным) дакументаў... абраць яму меру пакарання 4 гады ў папраўча-працоўнай калоніі строгага рэжыму і два гады ссылкі. Радыёлу, радыёпрыёмнік "Спідола", фотаапаратуру і пішучыя машынкі накіраваць у даход дзяржавы як сродак злачынства..."

Пазней хапала ўсяго — былі знакамітыя мардоўскія лагеры, дзе па распрацаванай яшчэ пры Сталіне і Берыі сістэме палітычных вязняў "перавыхоўвалі" крымінальны элемент; была адсідка за непаслушэнства ў штрафных ізалятарах ПКТ (памяшканнях камернага тыпу), унутралагерных турмах асоба жорсткага рэжыму; быў маленькі пасёлак у Бураціі — Багдарын, дзе доктар навук спецыялізаваўся на зборцы бытавой тэхнікі — прасаў, халадзільнікаў, машын для мыцця бялізны; былі лесараспрацоўкі ў тайзе...

Былі, праўда, і новыя "пошукі". Балонкін ведаў, што турэмная цэнзура пільна сачыла за перапіскай вязняў з роднымі і сябрамі, і неяк распачаў нечаканы эксперымент. Узяў у бібліятэцы томік Леніна і слова ў слова перапісаў лісты Ільіча да Інэсы Арманд, Максіма Горкага, Надзеі Крупскай, вядома, змяніўшы пры гэтым сапраўдныя імёны. Усе тыя "пісьмы на волю" былі канфіскаваны як "цынічныя і антысавецкія", а Балонкіну сказалі, што падобнае мог сачыніць псіх... І толькі чыстасардэчнае прызнанне Балонкіна, што ў лістах на волю ён выкарыстаў вядомыя працы Ульянава-Леніна, выратавала фантазёра-эксперыментатара ад лагернай псіхушкі.

Жыццё, аднак, працягвалася, і доўгую лагерную адысею Аляксандра перапыніла гарбачоўская перабудова, і ён, былы палітвязень, падаўся з камуністычнага раю ў капіталістычнае пекла. Цяпер член амерыканскага Інстытута аэранаўтыкі і астранаўтыкі, Амерыканскага астранамічнага таварыства, прэзідэнт Міжнароднай асацыяцыі былых савецкіх палітвязняў і ахвяр камуністычнага рэжыму Аляксандр Балонкін жыве ў Нью-Йорку. Расія яго страціла, як і многіх іншых лепшых прадстаўнікоў сваёй інтэлігенцыі. Страціла назаўсёды, кіруючыся рускай пагаворкай: "Что имеем — не храним, потерявши — плачем".

Не плачуць, аднак. Пакуль што толькі мітынгуюць і дзеляць уладу. А на яе вяршыні — тыя ж самыя ахоўнікі і абаронцы інтарэсаў Айчыны.

Вось такі ён, саўковы сацрэалізм...

Нью-Йорк, красавік 1994г.

Почем валюта?

С 25 мая 1994 года Национальным банком установлены курсы иностранных валют

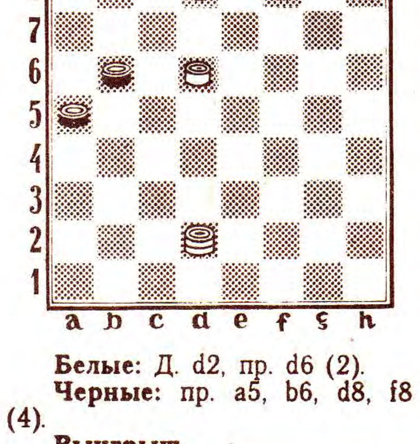
	Единый курс	К долл. США
1 австрал. доллар	15,174.80	1.3615
1 австр. шиллинг	1,784.61	11.5768
1 фунт стерлинг.	31,101.53	0.6643
10 бельг. франков	6,098.03	33.8798
1 немец. марка	12,551.69	1.6460
1 голланд. гульден	11,189.98	1.8463
1 датская крона	3,206.93	6.4423
100 итал.лир	1,298.80	1,590.6991
1 канад. доллар	15,019.98	1.3755
1 норвеж. крона	2,898.07	7.1289
1 доллар США	20,660.00	1.0000
1 фин. марка	3,836.55	5.3850
1 франц. франк	3,667.99	5.6325
1 шведск. крона	2,686.89	7.6092
1 швейцар. франк	14,683.75	1.4070
10 японск. иен	1,979.87	104.3503
1 ЭКЮ	24,145.38	0.8557
10 испанск. песет	1,521.64	135.7746
10 греч. драхм	840.90	245.6891
1 ирландск. фунт	30,628.48	0.6745
1 исландск. крона	292.07	70.7365
1 кувейт. динар	69,352.19	0.2979
10 ливанск. фунтов	122.65	1,684.4680
10 португ. эскудо	1,213.65	170.2303
1 сингап. доллар	13,437.39	1.5375
10 турецк. лир	6.21	33,268.9211
1 эстонск. крона	1,568.96	13.1680
1 СДР	29,259.31	0.7061
1 российский рубль	10.70	
1 украинский карбованец	0.50	
1 литовский лит	4919.05	
1 латвийский лат	34825.12	
1 кыргызстанский сом	1580.42	
1 молдавский лей	4870.34	
1 казахстанский тенге	503.23	
1 армянский драм	58.75	
10 грузинских купонов	0.21	
1 туркменский манат	1967.62	
1 азербайджанский манат	110.54	
1 узбекский сум-купон	2.00	

Курс клиринговых валют

1 доллар США по расчетам с Кубой	20660.00
1 доллар США по расчетам с ЧСФР	20660.00

Шашки

Как бы вы сыграли?

Белые: Д. d2, пр. d6 (2).
Черные: пр. a5, b6, d8, f8 (4).

Выигрыш.

На диаграмме этюд, составленный в 1966 году известным белорусским проблемистом гомельчанином Леонидом Витошкиным. У белых два плана игры на выигрыш: или форсировать проход шашки в дамки путем 1. dc7, или выиграть шашку 1. de3. Но лишь один из них ведет к цели. Предлагаем любителям шашек проанализировать позицию и найти выигрывающие варианты. Свои решения присылайте по адресу: **220013, Минск, ул.Б.Хмельницкого, 10а, редакция "Народной газеты", "Шашки".**

Проверьте ответы

"Найти сильнейшее продолжение" ("Народная газета" за 22.04): правильно 1. ed4 c:g5 2. a7:c5 b:d6 3. gf2 h:f4 4. fe3 f:d2 5. bc3 d:b4 6. a:e7 f:d8 7. h:h8x.

"Задача В.Мышковского" (опубликована 26.04): задача достаточно трудная и решить ее удалось лишь немногим. К цели ведет 1. fg5! И два варианта: 1. ac3 2. e:a1 ab6 3. cb8 bc5 4. ad4 c:e3 5. gf2 e:g1 6. fd8 h:h4 7. dg5 h:f6 8. be5 f:d4 9. he3 d:f2 10. ae1 или 1...ab6 2. cb8 bc5 3. ed6 c:e7 4. f:d8 h:h4 5. dg5 h:f6 6. be5 f:d4 7. ac3 d:b2 8. hc1. Оба финала очень красивы.

Свои ответы на задания прислали тт. Полетаев (Речица), Сапежинский (Рогачев), Коновалов (Калинковичи), Королик (Гомель), Осипов (Жлобинский р-н), Предко (Волковыск), Барановский, Вербицкий (Слоним), Дорошков (Толочин), Пинчук (Шумилино), Костюченко (Витебск), Мелещук (Брест), Бережной (Кобринский р-н), Смоляр (Могилев), Никандров (Солигорск), Спруж (Жодино), Дубко (Минский р-н), Некрасов (Минск).

Спартыўны сервіс

За сябе мы яшчэ пастаім...

Сусветныя рэкорды расійскага штангіста Андрэя Чамеркіна, устаноўленыя ім на мінуўшым чэмпіянаце Еўропы для супервагавікоў, пратрымаюцца нядоўга.

Так лічыць двухкратны алімпійскі чэмпіён Аляксандр Курловіч, які не прымаў удзелу ў гэтых спаборніцтвах, хоць ён добра ведае новага рэкардсмена і яшчэ ў мінулым годзе на сусветным першынстве штангістаў у Аўстраліі прадказваў яму перамогу. Аднак тады атлету не пашанцавала, і ён прайграў мала каму вядомым спартсменам з Германіі. Цяпер, на думку беларускага асілка, якому да апошняга часу належала вышэйшае сусветнае дасягненне, паказанае на спаборніцтвах бундэслігі, вынікі супервагавікоў значна павысяцца.

Гэтаму, па-першае, будзе садзейнічаць наступны чэмпіянат свету, які пройдзе ў Турцыі, і, па-другое, Алімпіяда ў Атланце. "Таму рэкорднай на сёння вагі — 450 кілаграмаў, устаноўленай расійскім атлетам, для заваявання вышэйшых узнагарод на гэтых спаборніцтвах можа не хапіць", — гаворыць Курловіч. "Асабіста для сябе, — працягвае ён, — я планую ў дваябор'і 455—460 кілаграмаў. І гэта ў недалёкай будучыні".

Цяпер гродзенскі асілак пасля выступлення за адзін з германскіх клубаў знаходзіцца дома і трэніруецца па індывідуальнаму плану. Бліжэйшымі афіцыйнымі спаборніцтвамі для яго будзе маючы адбыцца чэмпіянат свету.

Вячаслаў ДУТАЎ,
Белінфарм.

Дежурная часть

Рижский автомобиль был задержан на объездной дороге вблизи деревни Сеньково Верхнедвинского района.

Латышский предприниматель пытался вывезти 876 банок автомобильного масла, автозапчастей на сумму 10,5 млн. рублей. По данному факту привлечен к административной ответственности и житель г.Бигосово, оказывавший за вознаграждение в 20 долларов содействие в провозе груза, минуя пункты таможенного оформления.

Сергей ТИВАНОВ.

Праграма тэлеперадач

Чацвер, 26 мая

Беларускае тэлебачанне

13.30. Навіны.
15.30. І міжнародны конкурс юных піяністаў імя І.А.Цвятаевай (г.Барысаў).
16.20. "Руіны страляюць..." Маст. фільм. 5-я серыя.
17.30. Навіны (з сурдаперакладам).
17.40. "І не пакіну цябе..." Міжнародная праграма міласэрнасці.
18.10. Абласныя навіны (Гродна).
18.25. Навіны Бі-бі-сі.
19.00. Зачытайце маё пісьмо...
19.05. Актуальнае інтэрв'ю. Прымае ўдзел намеснік старшыні Канстытуцыйнага суда Рэспублікі Беларусь В.Г.Ціхіня.
19.30. "Медінфа" паведамляе... Праблемы якасці прадуктаў харчавання.
19.40. Партрэт на фоне часу. Сумеснае абутковае прадпрыемства "ОТиКА" (г.Мінск).
20.10. Пазіцыя ўрада. Актуальнае інтэрв'ю.
20.25. Пяць хвілін на жарты.
20.30. Кантакт.
20.35. Калыханка.
21.00. Панарама.
21.35. Пад купалам Сусвету.
21.45. "Патоп". Маст. фільм. 2-я серыя.
22.35. Надвор'е.
22.45. Дак. фільм "Валянцінаў дзень".
23.05. НІКа.
23.20. "Патоп". Маст. фільм. 3-я серыя.

Канал "Астанкіна"

14.00, 17.00, 20.00, 22.55. Навіны.
14.25. Прадпрымальнік.
15.05. Як дабіцца поспеху.
15.20. "Прыгоды Тома Соера".
15.50. Канцэрт інструментальнай музыкі.
16.10. ...Да 16 і старэйшым.
16.50. Тэхнадром.
17.25. Планета. "Ва ўсіх на вуснах".
17.55. "Раскол". 9-я серыя.
18.55. Кінапанарама.
19.40. Добрай ночы, малышы!
20.45. Лато "Мільён".
21.15. "Ад Лешчанкі да Лешчанкі". Музычная праграма.
23.00. Футбол. Таварыская сустрэча. Зборная Даніі — зборная Швецыі.

Канал "Расія"

15.00, 19.00, 22.20. Весткі.
15.20. Студыя "Рост".
15.50. Там-там навіны.
16.05. "Штрыхі да партрэта".
16.50. Мульці-пульці.
17.00. Будні.
17.45. Свята кожны дзень.
17.55. У свеце аўта- і мотаспорту.
18.25. Свая гульня.
19.25. Падрабязнасці.
19.35. "Санта-Барбара".
20.25. "Настальжы".
21.00. Звычайная справа.
21.20. Айчына мая. "Пераўтварэнне".
22.40. Аўтаімгненне.
22.45. Зоркі гавораць.
22.50. Спартыўная карусель.
22.55. Экран крымінальных паведамленняў.
23.05. Бенефіс прымы-балерыны Марыінскага тэатра Іны Зубкоўскай.

Санкт-Пецярбург

15.40. Музычны момант.
15.30, 18.30, 21.45. Інформ ТБ.
15.45. Падарожжа па Усходзе.
16.05. "Урок музыкі". Мультфільм.
16.15. "Там, дзе жыве Павуціныч".
16.25. Сёння і штодзённа.
16.45. Вялікі фестываль.
17.10. Чалавек на зямлі.
17.40. "На парозе ночы". Маст. фільм.
18.50. Спорт.
19.05. Будні.
19.20. Тэлемагазін.
19.25. "Ластаўкі і верабей". Маст. фільм.
20.50. Ваш стыль.
21.00. Блеф-клуб.
22.00. Спартыўныя навіны.
22.10. Футбол. "Змена-Сатурн" (Санкт-Пецярбург) — "Асмарал" (Масква).
22.55. "Вячэрні звон". (22.55) — "Рокс-галактыка"; (23.10) — Парад парадаў; (23.40) — Шлягер-94.

8-ы канал

18.00. Шматсерыйны фільм "Карусель".
18.20. Музычная праграма.
19.00. Тэлесерыял "Лабірынт правасуддзя". "Свае і чужыя".
20.00. Мультсерыял "Вальтрон".
20.30. Тэлесерыял "Марэна Клара". 14-я серыя.
21.25. "Файт". Кікбоксінг.
21.45. Дэтэктыў... Баявік... Мастацкі фільм "Нябачны забойца".
23.10. Музычная праграма.

Тэатры

26—27 мая
Пачатак у 19.00

НАЦЫЯНАЛЬНЫ АКАДЭМІЧНЫ ТЭАТР ІМЯ Я.КУПАЛЫ

26, 27 мая — **"Ідылія".**

Заказ білетаў і даведкі па тэл.: 27-17-17, 27-42-02.

ТЭАТР ОПЕРЫ І БАЛЕТА

26 мая — **"Севільскі цырульнік",**

27 мая — **"Спячая прыгажуня".**

БЕЛДЗЯРЖФІЛАРМОНІЯ

(канцэртная зала)

26 мая — канцэрт фартэпіяннай музыкі. **І.Алоўнікаў.** У праграме: І.-С.Бах (транскрыпцыі І.Алоўнікава), Ф.Шапэн — балады;

(зала камернай музыкі)

26 мая — анталогія французскай арганнай музыкі. **К.Шараў,** музыказнаўца — **В.Савіцкая.** У праграме: Відор, Дзюпрэ, Дзюкас,

27 мая — канцэрт скрыпічнай музыкі. **А.Паскробка.** Партыя фартэпіяна — **І.Неўская.** У праграме: Бах, Паганіні, Бетховен, Сарасатэ, Чайкоўскі.

Невераедгоднасці свету

Кот ў музеі

У галандца Боба Майера быў любімы кот Морган. Ён пражыў семнаццаць гадоў. Калі кот памёр, гаспадар рашыў увекавечыць яго памяць і ў 1990 годзе адкрыў у Амстэрдаме першы ў свеце музей, прысвечаны выключна катам.

Пачэснае месца ў ім займае вялікі партрэт Моргана, намаляваны вядомым мастаком Аартам Керксам. Тут можна набыць кнігу вершаў, прысвечаных Моргану. Розных катоў, кошак і кацянят прадстаўляюць шматлікія малюнкі, скульптуры, статуэткі. Найстарэйшы экспанат — драўляная фігурка — паходзіць з Егіпта і налічвае 3 тысячы гадоў.

Заслугоўваюць увагі фарфоравыя каты XVIII стагоддзя з Англіі. Імі карысталіся жанчыны лёгкіх паводзін. Яны выстаўлялі гэтыя статуэткі ў вокнах сваіх дамоў. Калі кот быў павернуты спіной да вуліцы — значыць яго гаспадыня ў гэты час працавала. Калі пазіраў на праходжых — запрашаў кліентаў.

Лічаць, што ўпершыню катоў адамашнілі ў Егіпце 4 тысячы гадоў назад. У гэтай краіне ён лічыўся свяшчэннай жывёлай. Калі хатні кот паміраў, уся сям'я ў знак жалобы збрывала бровы. Егіпцяне бальзаміравалі сваіх катоў пасля смерці. Да гэтага часу археолагі знаходзяць тысячы такіх мумій.

Кацінbacked музей у Амстэрдаме размясціўся ў маляўнічым доме, які стаіць на беразе канала ўжо трэцяе стагоддзе.

(Па матэрыялах замежнага друку.)

Надвор'е

Сёння ўдзень па рэспубліцы чакаецца воблачнае з праясненнямі надвор'е. Па паўднёваму захаду пройдуць дажджы, месцамі — навальніцы. Тэмпература паветра ў Гродне, Віцебску — 16—18, Магілёве — 17—19, Брэсце, Гомелі і Мінску — 18—20 градусаў цяпла.

У наступныя двое сутак: 27 мая ноччу па паўночнаму захаду, днём на большай частцы тэрыторыі чакаюцца дажджы; месцамі — з навальніцамі. Тэмпература паветра ноччу — 8—13, удзень — 14—19, па паўднёваму ўсходу — 22-25 градусаў цяпла.

28 мая чакаюцца кароткачасовыя дажджы, парывісты вецер і паніжэнне тэмпературы ўдзень да 11—16 градусаў цяпла.

НАРОДНАЯ ГАЗЕТА

Рэкламнае бюро — тэл. — (0172) 68-28-11, тэл./факс — (0172) 68-25-29, 68-26-24.

Аўтары надрукаваных матэрыялаў нясуць адказнасць за падбор даных, асабістых імён, геаграфічных назваў і іншай інфармацыі, а таксама за тое, калі ў матэрыялах змешчаны даныя, якія не падлягаюць адкрытай публікацыі.

Рэдакцыя можа друкаваць артыкулы ў парадку абмеркавання, не падзяляючы пункту гледжання аўтара. Лісты чытачоў друкуюцца на мове арыгінала. Рукапісы не рэцэнзуюцца і не вяртаюцца.

Рэдакцыя "Народнай газеты" прымае заказы на змяшчэнне абʼяў, рэкламы.

Рэдакцыйныя тэлефоны: прыёмная галоўнага рэдактара — 68-28-70; стыльрэдактар — 68-26-03; карэктура —68-28-53; мастак — 68-26-36; бухгалтэрыя — 68-28-88, 32-01-51; галоўны бухгалтар 68-25-74; бізнес-бюро — 68-26-87.

Аглядальнікі па пытаннях дзейнасці: парламента рэспублікі — 68-26-82; тэрытарыяльных улад —68-28-63; аграрнай палітыкі — 68-25-56; экалогіі, ліквідацыі вынікаў чарнобыльскай трагедыі і НТП — 68-25-97; сацыяльнай пераарыентацыі эканомікі — 68-26-56; сацыяльнай пераарыентацыі сферы абслугоўвання — 68-25-97; аналізу пошты — 68-25-59; сацыяльнага вывучэння грамадскай думкі і актуальных праблем — 68-25-97; культуры і нацыянальнага адраджэння — 68-25-96; маралі і права — 68-25-07, 68-26-76, 68-26-57; сацыяльнай абароны асобы — 68-26-89; адміністрацыйных органаў — 68-26-78; аператыўных падзей, фізкультуры і спорту — 68-25-96; палітычныя каментатары — 68-26-74, 68-26-77, 68-25-97.

Тэлефоны карэспандэнцкіх пунктаў: у Брэсце — 5-73-19; у Віцебску — 5-12-12; у Гомелі — 55-81-05; у Магілёве — 26-35-38; у Маскве — 365-16-44.

Адрас рэдакцыі: 220013, Мінск, вул. Б. Хмяльніцкага,10а.

Індэкс 63868

Заснавальнік — Вярхоўны Савет Рэспублікі Беларусь. Адрас: Мінск, вул. К. Маркса, 38. Выходзіць штодзённа, акрамя нядзелі і панядзелка. 250 разоў у год.

Падпісана ў друк у 19.10. Газета аддрукавана ў друкарні выдавецтва"Беларускі Дом друку". Адрас: Мінск, праспект Ф. Скарыны, 77. Спосаб друку — афсетны, фармат А-2.
М 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
П 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

Намеснік галоўнага рэдактара Аляксандр КЛАСКОЎСКІ